

Резюметата на отпечатаните в пълен текст научни трудове

на

доц. Теодора Димитрова Вълова, д.п.н.,

за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в катедра „Социални и фармацевтични дейности“ на Медицински колеж, Медицински университет – Плевен, по област на висше образование: 1.

Педагогически науки, професионално направление: 1.3 Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език), обнародван в ДВ бр. 24/ 21.03.2025 г.

Хабилитационен труд под формата на монография

Вълова, Т. (2025). *Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина. Смисъл и значение в комуникацията.* Плевен: Издателски комплекс на МУ-Плевен, – 220 с., ISBN 978-954-756-361-2.

Доц. д-р Теодора Вълова е преподавател по български език на чуждестранни студенти във Факултета по медицина на Медицински университет – Плевен. Автор е на монографиите „Онлайн стратегии и техники за развитие на комуникативни компетентности“, „Познавателни възможности на конструирането при интегрирането му в обучението“, както и на повече от 140 студии и статии по проблеми на методиката на обучението по български език като втори (чужд) език, на методиката на обучението по литература, на аспектите на ранното чуждоезиково обучение.

В монографията „Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина. Смисъл и значение в комуникацията“ се проучват теоретични и практикоприложни аспекти на преподаването и усвояването на български език в контекста на образованието на чуждестранни студенти във висшите медицински училища в България. Резултатите от анализа на комуникацията в медицината, практикувана в смесена културна среда, показват, че знаковото кодиране на вербалните, невербалните и паралингвистичните символи следва модели и културни възприятия, които са усвоени подсъзнателно още от детството. Трудът предлага педагогически модел за обучение по български език като втори за целите на медицинското образование, който модел е аргументиран с наративен подход към усвояването на езика чрез въвеждане на художествени текстове, експлициращи социокултурни стереотипи и отношения.

Монографията е предназначена за студенти, докторанти, университетски преподаватели, методици, образователни специалисти, лекари, дентални лекари, фармацевти, специалисти по здравни грижи, както и всички, които се интересуват от проблемите на изучаването на българистични дисциплини в чуждоезиково обкръжение.

Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина

Смисъл и значение в комуникацията

Теодора Вълова

Издателски център МУ – Плевен
2025

Теодора Вълова

Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина Смисъл и значение в комуникацията

2025

Теодора Вълова

Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина
Смисъл и значение в комуникацията

Научни рецензенти
проф. д-р Милена Йорданова
проф. д-р Ангел Петров

Научни редактори
доц. д-р Евгения Бързашка-Христова, д.м.
д-р Пламен Атанасов

Авторът носи лична отговорност за съдържанието и
достоверността на дадените материали за издаване и печат

© Теодора Вълова, автор, 2025
© д-р Пламен Атанасов, художник на корицата, 2025
ISBN 978-954-756-361-2
2025

Теодора Вълва

Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина
Смисъл и значение в комуникацията

Ключови думи: професионална и индивидуална комуникация, комуникация лекар-пациент, български език като втори (чужд), художествени текстове, студенти по медицина, педагогически модел

Teodora Valova

Foreign Language Teaching for Medical Professionals
Sence and Meaning in Communication

Keywords: professional and individual communication, communication between physician and patient, Bulgarian as a second language, literary texts, medical students, pedagogical model

Съдържание

Предговор (доц. д-р Евгения Бързашка-Христова, д.м.)	11
Въведение	15
Исследователска перспектива	20

Глава I

Категориите „смисъл“ и „значение“ в комуникацията. Концептуален анализ в духа на Никлас Луман	29
1. Комуникацията – от обмен на съобщения към създаване на съдържание (смисъл и значение)	29
1.1. Терминът „комуникация“. Произход и дефиниции	29
1.2. Функции на комуникацията	32
1.3. Някои модели на комуникация между хората	34
2. Професионална и индивидуална комуникация	44
2.1. Предложение на Ханс-Юрген Арп	45
2.2. Индивидуална и функционална комуникация в медицината	51
2.3. Медицински обоснована рамка на комуникацията	57
3. Категориите „смисъл“ и „значение“	60
3.1. Философско разграничение на понятията	61
3.2. Значение на думата „смисъл“ според Макс Вебер	62
3.3. Понятията „смисъл“ и „значение“ в концепцията на Никлас Луман ..	64
Изводи към главата	70

Глава II

Чуждоезиковото обучение за студенти по медицина. Инструменти (техники) за генериране на смисъл и за създаване на значение. Педагогически ракурс	72
1. Съдържателни и нормативни аспекти на обучението по българския език като втори за медицински цели	72
1.1. Съдържателни аспекти на обучението по български език като втори (чужд) в медицински специалности	72
1.2. Нормативна детерминираност на комуникативната компетентност на медика. Европейски и национални документи	76
1.3. Хуманистични измерения на обучаването в диалогата лекар-пациент	82
2. Комуникативни компетентности на медика за създаване на смисъл и значение	86
2.1. Елементи на многоезиковата комуникативна компетентност на медика	87

2.2. Овладяване на езика и наратива на пациента	91
2.3. Принципи на обучаването лекар-пациент в контекста на медицинската хуманистичност	92
2.4. Комуникативната компетентност на лекаря в рамките на хуманното общуване с пациента	96
2.5. Инструменти (техники) за генериране на смисъл и създаване на значение	99
3. Сходства и различия в един мултикултурен свят	105
3.1. Социално-исторически проявления на културата в езика	106
3.2. Основни парадигми в лечението на представители на различни култури	117
3.3. Структурно-семантична организация на професионалния диалог за снемане на анамнез	120
Изводи към главата	127

Глава III

Формиране и развитие на комуникативна компетентност за професионално общуване у студентите по медицина. Практически приложим модел	129
1. Теоретични особености според влиятелни теории	130
1.1. Тенденции през първата четвърт на XXI век и предизвикателства пред комуникацията в медицината	135
1.2. Диалогът между художествената литература и медицината	139
2. Организация на изследването	145
2.1. Профили на обучаваните чуждестранни студенти и на хоспитализираните пациенти	145
2.2. Специфика на обучението по „Български език“ в англоезична и българоезична програми за студенти по медицина	149
2.3. Изграждане и развиване на комуникативна компетентност чрез художествени текстове	155
3. Практически приложим модел за формиране на професионална комуникативна компетентност у студенти по медицина	158
3.1. Структура и съдържание на модела за формиране на комуникативна компетентност в обучението по български език като втори на студенти по медицина	162
3.2. Изграждане и развиване на дискурсна компетентност у бъдещите лекари през различни видове текст	164
3.3. Модел за формиране на комуникативна компетентност в обучението по български език като втори на студенти по медицина	171
3.3.1. Тематичен обхват на модела. Обучителни модули	171
3.3.2. Система от методически подходи за развитие на комуникативна	

компетентност чрез литературен анализ	179
3.3.3. Методически подходи за развитие на комуникативна компетентност чрез литературен анализ в първия модул	182
3.3.4. Методически подходи за развитие на комуникативна компетентност чрез литературен анализ във втория модул	186
3.3.5. Методически подходи за развитие на комуникативна компетентност чрез литературен анализ в третия модул	189
Изводи към главата	194
Заклучение	196
Библиография	209
Summary	218

Монографията „Чуждоезиковото обучение в образованието по медицина. Смисъл и значение в комуникацията“ изследва проблемите на преподаването и усвояването на българския език като втори (чужд) в контекста на образованието във висшите медицински училища в България. Изследователският въпрос е пречупен в светлината на комуникацията на смисъл и значение на чужд език, в това число и за специализирани (медицински) цели. Общуването на чужд език до голяма степен има същите основни измерения като общуването на първия език. В изследването взаимодействието между лекар и пациент е очертано в контекста: на комуникацията в здравеопазването от гледна точка на нейното информационно и социокултурно значение, на формирането на умения да се слушат и интерпретират разказите на пациентите като неразделна част от терапевтичния процес и на хармонизацията на обучението по втори (чужд) език спрямо различните равнища на възприемане на художествен текст. Тези концепти създават висока степен на езикови знания, умения и отношения, свързани с усвояването на характерни национално присъщи културогеми.

Настоящият труд разкрива причините, поради които е важно в един чуждестранен медицински университет да се изучава националният език и се посочват предимствата и ползите от овладяването му. Като очертава основните предизвикателства, с които бъдещите медици се срещат в клиничната комуникация с български пациенти, трудът извежда знанието на националния език, овладяването на неговите социални конвенции и културни аспекти като важни професионални компетентности.

Изследването съвсем не поставя под съмнение технологичните постижения, а акцентира върху факта, че те могат да отслабят валенциите на лекаря, отдалечавайки го от идеята за хуманност и емпатия в отношенията с пациента.

Проблемът за изграждането на теоретични и на практически умения по комуникативност, както и за създаването на задълбочени познания у студентите за културата на българоезичната среда е разгледан в контекста на връзката между изучаването на специализиран език и подходящата му употреба в социокултурни ситуации в здравеопазването. От друга страна, изследването е фокусирано върху овладяването и развиването на умения за изразяване на ценностно отношение с осъзната хуманитарна насоченост чрез общуване с художествени текстове при изучаване на български език като втори (чужд) от студенти по медицина.

Особено внимание е отделено на различните прояви на комуникацията в клиничния диалог, който се разглежда като ключов инструмент за изграждане на смисъл и значение, както и се трaktува като изходно начало при създаването на социокултурни интеракции в диадата лекар-пациент. Изследвано е съответствието между Лумановите селекции (информирание, разбиране и влияние) и основните функции на медицинското общуване (съобщаване на здравна информация, осмисляне и въздействие). Използван е комуникативно-културологичният подход, в чиято основа е разбирането, че художествената литература не само предоставя идеи и знания, но и стимулира развитието на професионална комуникативна компетентност у бъдещите медици за общуване в здравна среда. Изследователският подход е подчертано феноменологичен.

Изследването е организирано в следната последователност:

В първа глава в съответствие с основната цел на изследователския труд са формулирани обектът и предметът. Теоретичната база е описана през призмата на утвърдени модели на комуникация между хората. Анализирани са медицинската комуникация като част от по-широк социален механизъм, чрез който се формира и реализира полисубектното взаимодействие в здравна среда. Акцентът е поставен върху професионално-социалната роля на лекаря, който, като носител на специализирано знание, трябва бъде комуникационно отговорен – освен да информира пациента, да

насочва, мотивира и подпомага процеса на вземане на решения. Посредством прилагане на комуникативно-културологичния подход към обучението по български език като втори (чужд) се изследват някои негови функционални и съдържателни черти; предлагат се решения, свързани с процедурите на преподаване на литература и медицина, чрез които се изграждат умения у студентите да осмислят значимостта на артефакти на културата и да използват това свое познание при лекуване на болести.

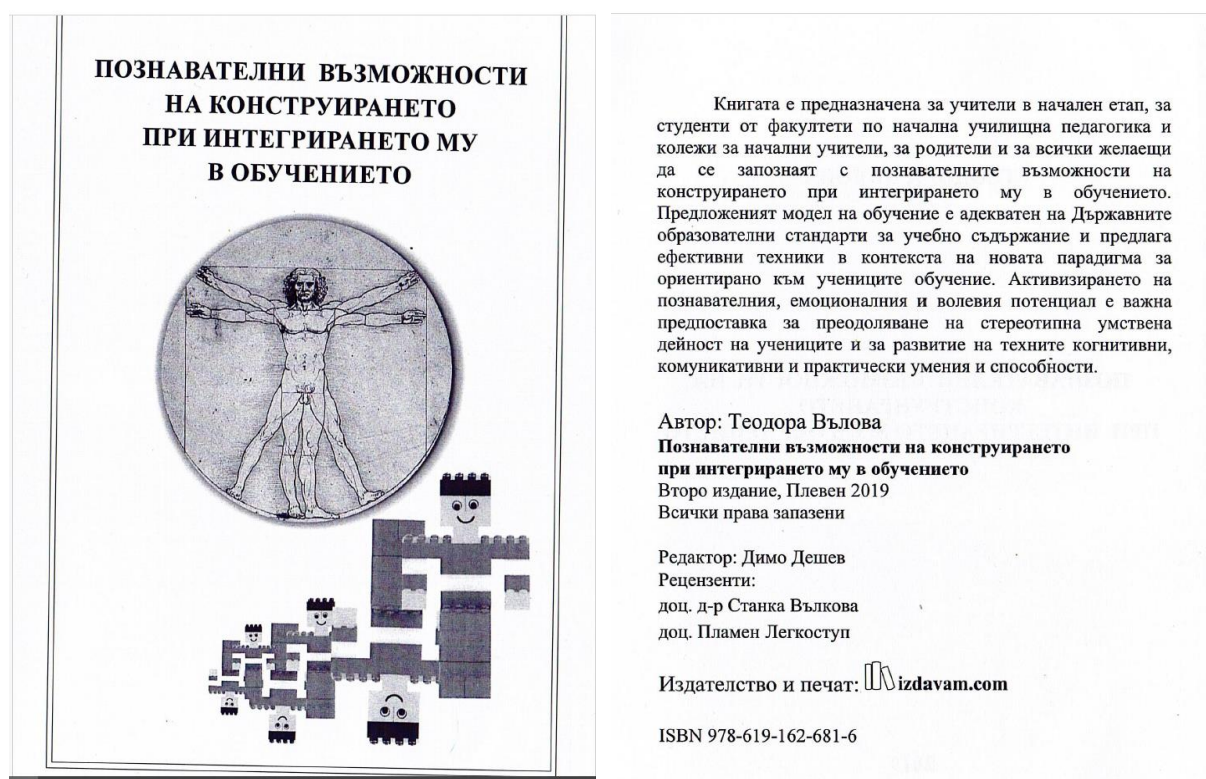
Във втората глава е изследвано чуждоезиковото обучение за студенти по медицина. В педагогически ракурс са очертани характеристиките на инструментите (техниките) за генериране на смисъл и за създаване на значение. Поради важността на културните модели, традициите и националните характеристики са изследвани различията в начина на възприемане на здравето и болестта, както и в подходите към лечението. Констатираните различия водят до рискове от културни неразбирателства и погрешно тълкуване на медицинската информация. Основните значими изводи аргументирано и убедително налагат преосмисляне на съдържателните и медицинските аспекти на обучението по български език като втори за медицински цели.

В трета глава фокусът се насочва върху практически приложимия Модел, който хуманизира комуникацията в медицинската практика в българоезична среда. Педагогическият модел е аргументиран с наративен подход на усвояване на езика чрез въвеждане на художествени текстове, експлициращи социокултурни стереотипи и отношения. Открити са трите рецепционни равнища на модела, неговите концептивни ядра. Като особено значим резултат в труда се извежда създаването на корпус от художествени текстове, приложим в подготовката на студентите за клинична комуникация.

В контекста на научното търсене са изведени научни и приложни резултати, както и са осветени някои проблемни области при формирането на дискурсна компетентност у бъдещите лекари. Погледът върху организационния, функционалния и цикличния характер на конструираната за целите на обучението по български език за студенти по медицина модулна учебна система извежда основни лингводидактологични акценти. С помощта на методически анализ са аргументирани подходите, чрез които се изграждат професионални умения у медика за хуманно и етико-деонтологично общуване с пациента. Посочените идеи и обосноващите закономерности очертават настоящата монография като полезна както за обучението, така и за работата на лекари и други медицински специалисти, на преподаватели по език и на други, които в своята практика се сблъскват с въпросите за изграждане на културни мостове във все по-глобализиращия се свят.

Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ или за присъждане на научна степен „доктор на науките“

Вълва, Т. (2019). *Познавателни възможности на конструирането при интегрирането му в обучението.* Второ издание. Издателство и печат: izdavam.com. ISBN 978-619-162-681-6.

Монографията изследва конструирането като педагогически подход, който има значителен потенциал за развитие на познавателните способности на учениците. Интегрирано в образователния процес, то предлага иновативни възможности за учене чрез преживяване, създаване и рефлексия. Този метод се основава на идеята, че знанието не се предава пасивно от учител на ученик, а се изгражда активно чрез участие, действия с обекти, решаване на проблеми и създаване на реални или виртуални конструкции. Фокусът е върху формирането на комуникативноречеви умения в среда на конструктивна дейност. Създаден е модел на обучение, използващ конструктивната дейност като екстралингвистична среда за речево развитие. Моделът е представен чрез неговите концептуални ядра, чрез които се развиват sledните компетентности:

Активно учене и когнитивна ангажираност

Конструирането ангажира обучаваните активно в учебния процес. Те не просто възприемат информация, а я използват, анализират и прилагат в реален контекст. Този тип практически дейности стимулира по-дълбока когнитивна обработка на информацията, което води до по-трайно запаметяване и разбиране. Изработката на

даден модел например изисква интегриране на знания от различни области – математика, физика, технологии и изкуства.

Развитие на критическо мислене и умения за решаване на проблеми

При конструирането учениците се сблъскват с реални проблеми – как да изградят стабилна структура, как да програмират даден обект, как да използват наличните материали оптимално. Това ги принуждава да мислят критично, да планират, експериментират, правят хипотези и ги проверяват. Така се формират важни метапознавателни умения – самонаблюдение, самокорекция и стратегия за учене.

Интердисциплинарност и интегриране на знания от различни дисциплини

Конструирането се вписва в интердисциплинарни подходи. То позволява учениците да свързват знания от различни учебни предмети – например създаването на различни конструкции обединява информатика, математика, физика и инженерни науки. Тази интеграция улеснява осмислянето на знанията и изграждането на цялостна представа за света. Развиват се умения за свързване на дадена тема с различни научни области, като в резултат обучаваните започват да я разбират в контекст – не само как, но и защо нещо работи. Формира се аналитично и критическо мислене.

Мотивация и емоционално ангажиране

Практическата насоченост и възможността за създаване на реален продукт значително повишават мотивацията на учениците. Удовлетворението от видимия резултат, възможността за избор и личен принос увеличават ангажираността и увереността в собствените способности. Това има пряк ефект върху познавателната активност и желанието за учене.

Колаборативно учене и социално конструиране на знание

Конструктивните дейности се осъществяват в екипи, което насърчава социалното учене. Учениците споделят идеи, аргументират се, кооперират се за решаване на задачи. Така се развиват не само познавателни, но и комуникативни и социални умения, които са критично важни за съвременното образование.

В заключение, интегрирането на конструирането в учебния процес отваря широки възможности за развитие на познавателните способности на обучаваните. Чрез практически ориентирано, ангажиращо и интердисциплинарно обучение се изграждат не само знания, но и ключови умения за XXI век – креативност, критическо мислене, колаборация и комуникация.

Публикувано университетско учебно пособие

Вълова, Т. (2025). *Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина. Учебно пособие по български език за практически упражнения с чуждестранни студенти по медицина.* Плевен: ISBN 978-619-280-052-9.

„Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина. Учебно пособие по български език за практически упражнения с чуждестранни студенти по медицина“ е учебно помагало за преподавателите по български език като втори (чужд) на студенти в медицински специалности. Изданието съчетава изучаването на специализиран език с хуманитарни перспективи. Пособието предлага чрез литературоведски анализ на подбрани художествени текстове от българската литература да се доразвият у бъдещите лекари не само лингвистични и комуникативни компетентности, но и емоционална интелигентност, културна осъзнатост и професионална емпатия. Предложени са разнообразни упражнения и дейности с текста, съобразени със специфичните потребности на студентите, бъдещи лекари. Посредством въвеждане и анализ на теми като болест, страдание, здравни грижи, лечение и вземане на хуманни решения, основани на доказателства от научни изследвания, пособието предлага цялостен модел на обучение, който свързва общуването с дълбокото разбиране на човешките преживявания на пациента.

В пособието са представени методически насоки за обучението по български език като втори (чужд) и се предлагат идеи как преподавателят да създава не само функционални учебни единици, но и вдъхновяващо съдържание, свързвайки усвояването на езика с човешките истории, с изкуството да се слуша и разбира пациента и с отговорността той да бъде лекуван с внимание и съпричастност.

Учебното пособие е предназначено за университетски курсове по български език като втори (чужд) и може да бъде използвано не само в образованието на студенти по медицина.

ISBN 978-619-280-052-9

Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина

*Учебно пособие по български език за
практически упражнения с чуждестранни
студенти по медицина*

Теодора Вълова

Теодора Вълова

Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина

*Учебно пособие по български език за практически
упражнения с чуждестранни студенти по медицина*

Теодора Вълова

**Литературни текстове в
чуждоезиковото обучение по медицина**

*Учебно пособие по български език за практически
упражнения с чуждестранни студенти по медицина*

Научни рецензенти

проф. дн Снежанка Добрева Георгиева
доц. д-р Евгения Иванова Бързашка-Христова, д.м.

Научни редактори

доц. д-р Петя Веселинова Марчева-Йошовска
дн Пламен Атанасов Атанасов

*Авторът носи лична отговорност за съдържанието и
достоверността на дадените материали за издаване и печат.*

*Всяко съпадение на имената в „Клинични бележки“ и в
примерите е случайно.*

© Теодора Димитрова Вълова, автор, 2025

© Пламен Атанасов Атанасов, художник на корицата, 2025

Първо издание, Плевен 2025

Всички права запазени

© „Печатница НИМА“ ЕООД, издател

ISBN 978-619-280-052-9

Авторът на тази книга е носител на авторските права, както и неин издател. Никаква част от това издание не може да бъде копирана, възпроизвеждана, записвана, архивирана в информационни системи или предавана под каквато и да е форма или чрез каквито и да е средства, без предварително писмено съгласие на издателя или автора, с изключение на литературни критики и рецензенти. Неоторизираното възпроизвеждане, на която и да е част от това издание, е неправомерно и се наказва от закона. Книгата е отпечатана по поръчка.

Плевен, 2025 г.

Съдържание	
Введение.....	5
<i>Първа част</i>	
Методически разработки на урочни единици, предназначени за изграждане и развиване на комуникативни умения за общуване с пациента.....	9
1. Методически разработки на урочни единици за изграждане и развиване на комуникативни умения за емпатично общуване с пациента.....	11
1.1. „По жпщата“, Йордан Йовков.....	11
1.2. „Серафим“, Йордан Йовков.....	20
1.3. „Занемелите камбани“, Йордан Йовков.....	28
1.4. „Кръв от къртица“, Здравка Евтимова.....	39
2. Методически разработки на урочни единици за изграждане и развиване на комуникативни умения за етико-деонтологично общуване с пациента.....	46
2.1. „Ралица“, Пенчо Славейков.....	48
2.2. „Песента на колететата“, Йордан Йовков.....	55
2.3. „Космонавтите само минават“, Елица Георгиева.....	63
3. Методически разработки на урочни единици за изграждане и развиване комуникативни умения за професионално общуване с пациента.....	76
3.1. „Горещо пладнe“, Йордан Радичков.....	77
3.2. „Осмата нощ“, Георги Господинов.....	90
3.3. „Захвърлен в природата“ (I), Милен Русков.....	98
3.4. „Лебеди моят“, Йордан Радичков.....	107
4. Методически насоки за конкретни практически дейности по време на упражненията по български език. Очаквани резултати.....	110

<i>Втора част</i>	
Текстове, чрез които се изграждат и развиват комуникативни умения за емпатично общуване с пациента.....	113
1. Текстове в първия модул, чрез които се изграждат и развиват комуникативни умения за емпатично общуване с пациента.....	113
1.1. Из „По жпщата“, Йордан Йовков.....	113
1.2. Из „Серафим“, Йордан Йовков.....	117
1.3. Из „Занемелите камбани“, Елица Пелин.....	120
1.4. Из „Кръв от къртица“, Здравка Евтимова.....	123
2. Текстове във втория модул, чрез които се изграждат и развиват комуникативни умения за етико-деонтологично общуване с пациента.....	127
2.1. Из „Ралица“, Пенчо Славейков.....	127
2.2. Из „Песента на колететата“, Йордан Йовков.....	131
2.3. Из „Космонавтите само минават“, Елица Георгиева.....	136
3. Текстове в третия модул, чрез които се изграждат и развиват комуникативни умения за професионално общуване с пациента.....	138
3.1. Из „Горещо пладнe“, Йордан Радичков.....	138
3.2. Из „Осмата нощ“, Георги Господинов.....	142
3.3. Из „Захвърлен в природата“ (I), Милен Русков.....	145
3.4. Из „Свирепо настроение“, Йордан Радичков.....	148
Библиография.....	149
Рецензия, проф. дн Снежанка Добрева Георгиева.....	150
Рецензия, доц. д-р Евгения Бързашка-Христова, д.м.....	152

„Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина. Учебно пособие по български език за практически упражнения с чуждестранни студенти по медицина“ е методическо ръководство, създадено да подпомогне преподавателите при планирането, организацията и провеждането на упражненията по български език с чуждестранни студенти, които изучават медицина и се стремят да усъвършенстват комуникативните си умения в контекста на бъдещата професионална практика.

Целта на пособието е да обогати езиковите, комуникативните и межкултурните компетентности на чуждестранните студенти чрез интегриране на литературни текстове в обучението по български език. Чрез подбрани художествени текстове от класическата и съвременната българска литература – разкази, откъси от романи и поезия – пособието предлага възможност за развиване на умения за четене с разбиране, устна и писмена интерпретация, както и за дискусии по важни теми от медицинската практика, свързани със здравето, болестта, страданието, грижата и хуманните отношения в здравеопазването. Всеки текст е придружен от практически езикови упражнения, насочени към разширяване на лексиката, формиране на граматични навици и изграждане на комуникативна компетентност в медицински контекст. Особен акцент е поставен върху наративната медицина – подход, който насърчава бъдещите лекари да се вслушват в личните истории на пациентите, да развиват емпатия и да изграждат по-дълбоки и хуманни отношения в клиничната среда. Всяка глава съдържа и кратка бележка с клинично упътване, базирана на реални ситуации от медицинската практика, която служи като основа за езиков анализ, морална и културна рефлексия.

Пособието цели не само да улесни овладяването на българския език в академичен и професионален контекст, но и да развие у студентите важни умения като

дискурсна компетентност, интерпретативно мислене и комуникативна чувствителност. Чрез съчетанието на езиковото обучение с литературни и хуманитарни подходи, то предлага цялостна подготовка за бъдещата лекарска професия – една практика, която изисква не само научни знания и умения, но и човечност, разбиране и способност за съпреживяване.

Съдържанието на пособието е съобразено със специфичните езикови и комуникативни потребности на бъдещите лекари и е предназначено за използване в университетски курсове по български език като втори (чужд). То допълва езиковото обучение с литературни и хуманитарни подходи и поставя акцент върху комуникативната компетентност в медицинска среда. Пособието е разработено с цел да подпомогне обучението по български език в контекста на усвояването на медицинската терминология, професионална етика и културна чувствителност, необходими на съвременния медицински специалист. То се състои от две части:

Първата част включва методически разработки на упражнения по български език за медицински цели, в които са интегрирани художествени текстове, обединени в три обучителни модула: изграждане и развиване на комуникативни компетентности за емпатично общуване с пациента; изграждане и развиване на комуникативни компетентности за етико-деонтологично общуване с пациента; изграждане и развиване на комуникативни компетентности за професионално общуване с пациента. Всяка методическа единица съдържа тема, ясно формулирани цели, литературоведски анализ на художествения текст, конкретни препоръки за организацията на учебния процес и възможни подходи за реализиране както на цялостната урочна структура, така и на отделни нейни компоненти. При разработването на учебните единици в отделните модули са конкретизирани: учебни задачи, методи и средства на обучение, форма на организация, дейности на преподавателя и студентите, очаквани резултати като компетентности на ниво учебна програма. Специално място е отделено на изпълнението на конкретни задачи и упражнения, обозначени като изследователски, комуникативни и творчески. Те са насочени към развитие на аналитичното мислене, езиковата автономност и интердисциплинарните връзки между медицината и литературата, които обогатяват както езиковата, така и професионалната подготовка на студентите. Разработените теми включват примери от предклиниката и клиниката – реални или адаптирани ситуации от медицинската практика, които предлагат контекст за лексикални, граматични и комуникативни упражнения. Литературните текстове насочват към обсъждане на теми като етика, професионализъм и междуличностна комуникация между лекар и пациент. Втората част предлага корпус от художествени текстове, който е приложим в подготовката на студентите за клинична комуникация и е насочен към хуманизиране на медицинската вербална практика в българоезична среда.

Учебното пособие може да се използва както в часове по български език като втори (чужд), така и в езикови курсове, включени в обучението по други специалности. То предоставя възможност за интегрирано изучаване на езика и за навлизане в същността на лекарската професия през призмата на литературата.

„Литературни текстове в чуждоезиковото обучение по медицина. Учебно пособие по български език за практически упражнения с чуждестранни студенти по медицина“ е нагледен пример за това, как езиковото обучение по български език като втори (чужд) може да бъде не само функционално, но и вдъхновяващо – когато езикът се свърже с човешките истории, с изкуството да се слуша и разбира пациента и с отговорността той да бъде лекуван с внимание и разбиране.

Публикации в чужди и в български издания, които са реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science. – 10 броя.

1. Вълва. Т. (2022). Хуманистични аспекти на чуждоезиковото педагогическо взаимодействие във висшето медицинско училище по време на пандемия. *Pedagogika-Pedagogy/ Педагогика*, 94 (4), 2022, 485-500. София: Азбуки, ISSN 0861–3982 (print), *Web of Science*, Q4; IF 2022 0,3.

Pedagogika-Pedagogy

Volume 94, Number 4, 2022

Педагогика

<https://doi.org/10.53656/ped2022-4.06>

Research Insights

Изследователски проникновения

**ХУМАНИСТИЧНИ АСПЕКТИ
НА ЧУЖДООЗКОВОТО ПЕДАГОГИЧЕСКО
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ВЪВ ВИШЕТО
МЕДИЦИНСКО УЧИЛИЩЕ
ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ**

Доц. д-р Теодора Вълва
Медицински университет – Плевен

Резюме. В публикацията се разглежда актуалният педагогически проблем за изграждането на хуманни взаимоотношения у чуждестранните студенти за целите на обучението по български език за медицински цели в условията на COVID-19 и социално дистанциране. Анализирани са редица наблюдавани проблеми по време на електронното обучение. Специално внимание е отделено на различни аспекти на академичното общуване с чуждестранните студенти медници по време на пандемията. Приведени са конкретни примери, които доказват, че използването на цифрови устройства и съдържание в продължителен времеви диапазон задълбочава дефицита на лични контакти и добавя специфични предизвикателства пред полнубектното взаимодействие преподавател – студент – пациент. Представени са методически идеи и учебни задачи, използвани в дистанционната среда на обучение с цел формиране както на хуманни алгоритми в професионалното поведение на бъдещите медицински специалисти от други страни, така и на умения за етична комуникация в здравеопазването на езика цел.

Ключови думи: хуманни взаимоотношения; пандемия; чуждестранни студенти; електронно обучение; висше медицинско училище

**HUMANISTIC ASPECTS OF FOREIGN LANGUAGE
PEDAGOGICAL INTERACTION AT THE HIGHER
MEDICAL SCHOOL DURING A PANDEMIC**

Abstract. The article represents the current pedagogical problem of building human relationships that foreign students face in *Bulgarian second language acquisition for medical purposes* in the conditions of Covid-19 and social distancing. A number of observed problems in the context of e-learning are analyzed. Special attention is paid to various aspects of academic communication with foreign medical students during the pandemic. Specific examples which can be used to prove that the usage of digital devices and content over a long period of time exacerbates the deficit of personal contacts and adds specific challenges to the multi- subject interaction: teacher – student – patient are given. The article outlines methodological ideas and tasks used in the distance learning environment in order to form both human e algorithms in the professional behavior of future medical professionals from other countries and skills for ethical communication in the healthcare.

Keywords: human relationships; pandemic; foreign students; e-learning; medical university

2. **Вълва, Т.** Отклонения в усвояването на ударението от студенти медици от славянски страни и подходи за тяхното преодоляване. *Чуждоезиково обучение/ Foreign Language Teaching*, 2021, 48, (5), 451-464. ISSN (print): 0205-1834, ISSN (online): 1314-8508, [Web of Science](#).

*Chuzhdoezikovo Obuchenie –
Foreign Language Teaching*

Volume 48, Number 5, 2021

Чуждоезиково обучение

<https://doi.org/10.53656/for21.50otkl>

*Applied Linguistics
Приложна лингвистика*

ОТКЛОНЕНИЯ В УСВОЯВАНЕТО НА УДАРЕНИЕТО ОТ СТУДЕНТИ МЕДИЦИ ОТ СЛАВЯНСКИ СТРАНИ И ПОДХОДИ ЗА ТЯХНОТО ПРЕОДОЛЯВАНЕ

Д-р Теодора Вълва
Медицински университет – Плевен

Резюме. Статията представя изследване на недостатъците и нарушенията при поставянето на ударението, допускани при четенето на глас от чуждестранни студенти, носители на други славянски езици. На анализ са подложени педагогическото наблюдение и анкетното проучване, проведени през периода 2017 – 2021 г. с 54 студенти (магистри) от Факултета по медицина на Медицинския университет – Плевен (МУ – Плевен). Данните от наблюдението диференцират в субкатегории колебанията при прилагането на акцентната норма. Резултатите от ранжировката по трудност на предложените на респондентите пет фактора (влияещи на правилната устна продукция) са обобщени с оглед на тежестта им от първа до пета позиция. Обоснована е необходимостта в обучението да се включат точно и ясно формулирани правила на акцентуване. Във всяка учебна единица е важно да се предлагат допълнителни лексико-граматични и фонологични упражнения, които улесняват преподаването на българското ударение и автоматизират неговата коректна употреба в речевата продукция.

Ключови думи: овладяване на втори език; ударение; студенти медици; славянски езици

DEVIATIONS IN MASTERING THE WORD STRESS BY MEDICAL STUDENTS FROM OTHER SLAV COUNTRIES AND APPROACHES TO THEIR OVERCOMING

Abstract. The current article represents some research in the drawbacks and violations of placing the correct word stress by foreign students, coming from other Slav countries, while reading in a loud voice. What is being analyzed is the pedagogical observation as well as the statistical public inquiry that took place between 2017 and 2021 among 54 M.Sc. students from the Department of Medicine at The Medical University – Pleven.

All relevant data, based on the research work, differentiate into subcategories the fluctuations in the application of the accent norm. The results from the priority arrangement as regards the five factors, having an impact on the correct oral output, have been summarized according to their difficulty rate from 1st to 5th grade. In the teaching programme, the necessity for distinct accent rules and regulations has been duly reasoned. It is very important, within each and every module, for one to offer additional lexico-grammatical exercises and phonological assignments which could facilitate teaching the Bulgarian word stress and automate its precise use in the verbal communication for medical purposes.

Keywords: mastering a second language; word stress; medical students; Slav languages

3. Светът на възрастните през погледа на едно подрастващо дете – един абсурден, несъвършен, подлежащ на промяна свят. *Български език и литература*, 2020, кн. 4, стр. 357- 366; ISSN 0323-9519, [Web of Science](#).

СВЕТЪТ НА ВЪЗРАСТНИТЕ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЕДНО ПОДРАСТВАЩО ДЕТЕ – ЕДИН АБСУРДЕН, НЕСЪВЪРШЕН, ПОДЛЕЖАЩ НА ПРОМЯНА СВЯТ

Теодора Вълва

*Департамент за езиково и специализирано обучение
Медицински университет – Плевен*

Резюме. Статията представя езиков и стилистичен анализ на откъс от романа на Елица Георгиева „Космонавтите само минават“, използван в обучението по български език като втори за медицински цели. Излязъл от печат през 2017 г., той получава отличното „Андре Дюбрый“ – за първи роман, написан с хумор и критично чувство. Номиниран е и за наградите „Флор“, „Ръоне Фале“, „111-а страница“ и три литературни награди на гимназистите от областите Ил де Франс, Лоара и Централна Франция. Шанса да бъде забелязана от претенциозната френска критика, авторката дължи на факта, че завършва документалистика и творческо писане в Националната киноакадемия в Париж (La Fémis) и има опит като режисьор на документални филми. През настоящата учебна година романът ще се изучава в някои от френските гимназии.

Ключови думи: усвояване на втори език; автофикция; Елица Георгиева

THE WORLD OF ADULTS THROUGH THE EYES OF A GROWING CHILD – AN ABSURD, IMPERFECT, CHANGING WORLD

Abstract. The article presents linguistic and stylistic analysis of a chapter from the novel by Elitsa Georgieva „The Cosmonauts are just passing by“ and have been used for teaching Bulgarian for medical purposes. The novel was written in Paris, where the author lives and studies, and won the Andre Debbroy Award for a debut book, written with humor and critical sentiments and was nominated for a Fleur prize (founded by Beigbeder) and 111th page. The chance E. Georgieva to be noticed by the pretentious French criticism is due to the fact that she graduated with Master degree of filmmaking and creative writing at the National Film Academy in Paris (La Fémis) and has an experience as a documentary director. During this school year the novel of the Bulgarian writer will be studied in some of the French high schools.

Keywords: second language acquisition; autofiction; Elitsa Georgieva

4. **Вълова, Т.** Изграждане на социолингвистична компетентност в контекста на смесеното обучение за медицински цели. *Чуждоезиково обучение// Foreign Language Teaching*, 2019, кн. 3, стр. 263-274; ISSN 0205-1834, [Web of Science](#).

ИЗГРАЖДАНЕ НА СОЦИОЛИНГВИСТИЧНА КОМПЕТЕНТНОСТ В КОНТЕКСТА НА СМЕСЕНОТО ОБУЧЕНИЕ ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ

Теодора Вълова

Медицински университет – Плевен

Резюме. Статията разглежда теоретичните и практико-приложните аспекти на информационните и комуникационните технологии като елемент на смесената учебна среда за нуждите на обучението по „Български език като втори“ за медицински цели. Актуалността на темата се определя от дефицита на научни изследвания и на задълбочена дискусия за предимствата и ограниченията на ефективността на електронното обучение при преподаването, ученето и педагогическото общуване в университетски контекст. Представени и анализирани са данните от изследване мнението на чуждестранни студенти медици за свойствата „честотност“ и „логичност“ на сравненията. Установен е коефициентът на корелация между техните скалови стойности – преди и след използване на корпус от художествени текстове, в писмен или аудио електронен формат. Анализирани са дидактическият потенциал на разработения в платформата EasyClass учебен модул, с включени художествени текстове, да въздейства върху развитието на умение у обучаемите да употребяват наблюдаваната езикова фигура уместно и функционално в медицинския дискурс.

Ключови думи: социолингвистични компетентности; усвояване на втори чужд език; смесено обучение

DEVELOPING SOCIOLINGUISTIC COMPETENCE IN THE CONTEXT OF BLENDED LEARNING FOR MEDICAL PURPOSES

Abstract. This paper examines improving sociolinguistic competence as a basic element of communicative competence in Second Language Acquisition. The study presents and analyzes data from research of “frequency” and “logic” properties of comparisons in Bulgarian language learning as foreign for medical students in blended learning environment with using literary texts. Methods of Scaling were used to carry out the study. The results and their analysis are relevant to establishing the didactic potential of learning in EasyClass online platform. Emphasis is placed on the role in mediating of literary text on the understanding of the specific rhetorical functions of comparisons and their extension into a middle linguistic register relevant to the purpose of patient-centered communication.

Keywords: sociolinguistic competence; second language acquisition; blended learning

5. Valova, T. (2018). eTwinning в полза на чуждоезиковото обучение. *Чуждоезиково обучение*, 45(1), 41-48. ISSN 0205-1834, [Web of Science](#).

еTWINNING В ПОЛЗА НА ЧУЖДОЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

Теодора Вълва

Медицински университет – Плевен

Резюме. Статията разглежда възможностите на онлайн проектите в образователната платформа eTwinning да развиват основни знания, умения и нагласи, свързани с ключовата компетентност „комуникация на чужд език“. Със своите характеристики на модерна виртуална класна стая TwinSpace предоставя инструменти за синхронно и асинхронно общуване. В резултат от взаимодействието в неформалната среда на онлайн проектите езикът се използва за осъществяване на реална комуникация по един автентичен начин. Участието в нетрадиционни формати на речево общуване – викторини, гласувания, видеоконферентни сесии, в които учениците биват поощрявани да изказват мнението си, има за цел да ги насърчи да четат, слушат и да оценяват работата на своите партньори, мотивира ги да мислят, учат и общуват по съвършено различен начин на чужд език.

Keywords: communication in foreign language; online project-based approach; eTwinning

ETWINNING IN BENEFIT OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING

Abstract. The article focuses on the possibilities of online eTwinning projects to develop basic knowledge, skills and attitudes related to key competence “communication in foreign languages”. As a modern virtual classroom, TwinSpace provides tools for synchronous and asynchronous communication. As a result of interaction in informal environment of online projects, language is used for interaction and real communication in an authentic way. Students participate in non-traditional communication formats like quizzes, voting and videoconferences, which encourage them to present their opinions. These activities develop essential skills for communication in foreign language, encourage students to read, listen and appreciate the work of their partners and motivate learners to be more reluctant when it comes to speaking, studying and communicating in a completely different way.

6. **Вълова, Т.** (2015). Бъдещите учители и проект „Студентски практики”. *Pedagogika-Pedagogy/ Педагогика*, София: Азбуки, бр. 9, 2015. стр. 1213-1231. ISSN 0861-3982. [Web of Science](#).

БЪДЕЩИТЕ УЧИТЕЛИ И ПРОЕКТ „СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ“

Теодора Вълова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ - Педагогически колеж – Плевен

Резюме. Педагогическата практика е важен етап в подготовката на квалифицирани учителски кадри, които да са конкурентоспособни на пазара на труда.

Статията прави преглед на европейски и национални стратегически документи във връзка с тенденциите и приоритетите относно формиране на професионални и специализирани компетенции у бъдещите педагози. Представено е анкетно проучване във връзка с анализиране мненията на студентите – професионални бакалаври от Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Педагогически колеж – Плевен, за участието им в него.

Keywords: professional bachelors, continuing vocational training, study

Статията анализира предизвикателства пред продължаващата квалификация и професионалния профил на педагогическите специалисти. Участието на студенти, бъдещи педагози, в педагогическа практика в рамките на проект „Студентски практики“ е разгледано в светлината на реформата в системата на висшето образование, във фокуса на която като основен акцент при обучението на педагогическите кадри се явява подготовката на висококвалифицирани, компетентни специалисти, с иновативно и творческо мислене, способни да решават сложни професионални казуси в хода на постоянно изменящи се условия. Подчертано е, че тенденцията за приоритетно внимание към развитието на педагогическата компетентност и професионална подготовка на студенти – бъдещи педагози, е глобална. Представено е анкетно проучване на мнението на студенти, бъдещи подготвяни за учители, по проблеми на квалификацията по време на участието им в проекта. Представени са трите основни етапа на изследването

1. Ориентиращ етап: Проучване на нормативни източници, програмни документи и научни изследвания по проблемите на продължаващата квалификация, изясняване на основните понятия, създаване на анкета.

2. Провеждане на изследването: Реализиране на експериментално-изследователска дейност.

3. Заключителен етап: Обобщения, изводи, препоръки с цел оптимизиране на проектното участие в квалификацията на бъдещите педагогически специалисти.

7. **Въллова, Т.** Учителски мрежи и професионално развитие. *Pedagogika-Pedagogy/ Педагогика*, София: Азбуки, бр. 1, 2014, стр. 17-29. ISSN 0861–3982 (print). [Web of Science](#)

Pedagogy

Volume 86, Number 1, 2014

Педагогика

*30 Years Faculty of Education of
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo
30 години Педагогически факултет при
Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“*

УЧИТЕЛСКИ МРЕЖИ И ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

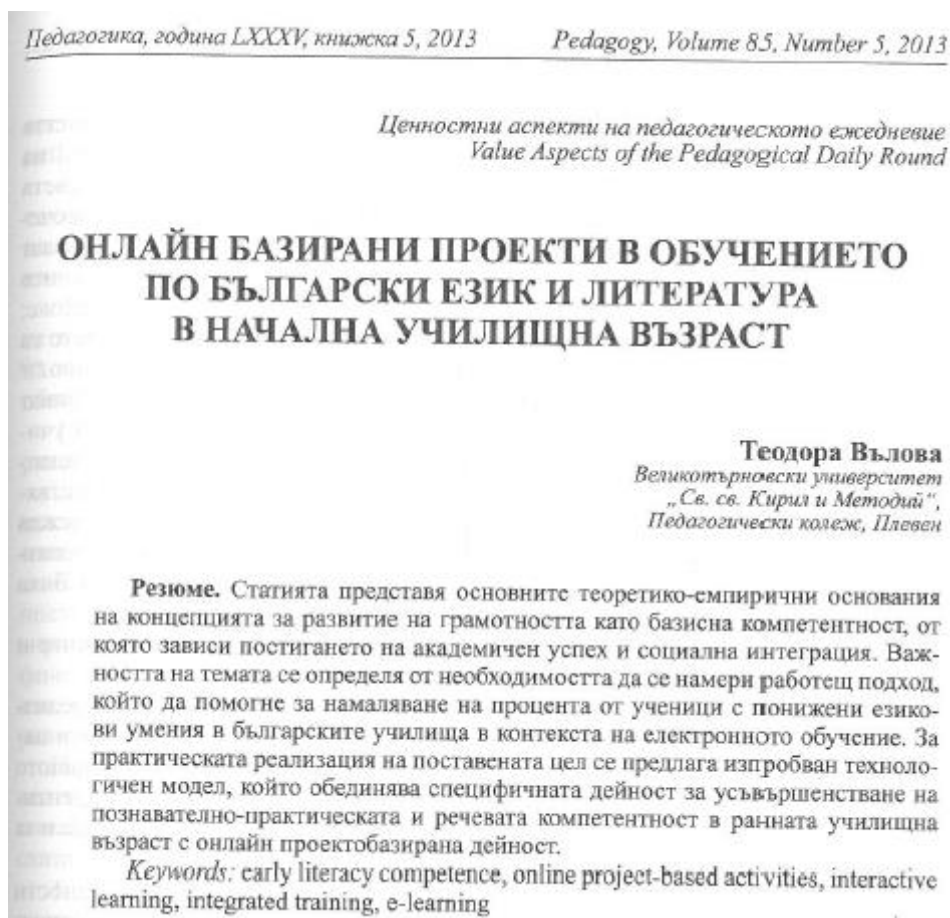
Теодора Въллова
*Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
Педагогически колеж – Плевен*

Резюме. Статията изследва и откроява способите за подобряване на цялостното ниво на професионалните умения на педагозите в резултат на участието им в учителски мрежи. В нея се акцентира върху факта, че онлайн порталите съдържат ефективни ресурси, които облекчават и модернизират продължаващото професионално развитие. Тезите са интерпретирани в контекста на идеята за усъвършенстване подходите на преподаване чрез използване на дигитални образователни източници. Представените възможности са отражение на идеята за деинституционализация на продължаващата подготовка на учителските кадри, провеждаща се в училище, извън училище, у дома, онлайн и офлайн и се реализира без откъсване от работното място.

Keywords: teacher networks, professional development, continuing education, 21st century skills

Статията разглежда продължаващото професионалното развитие в учителски мрежи като част от неформалното и информалното образование. Целта на квалификацията в онлайн платформи е учителите да развият умения за работа с разнообразни дигитални учебни ресурси, за преподаване в онлайн среда и за разработване и използване на дигитално учебно съдържание. Чрез формирането на посочените компетентности да се подобри интерактивността в учебните часове, да се съчетаят дигиталните образователни решения и традиционните подходи съобразно възрастта на децата, да се насърчи сътрудничеството и обмена на знания. Фокусът е поставен върху изграждането на стратегически план за професионално развитие на учителите в мрежа върху основата на пълното разбиране на неговата същност и на основните движещи фактори за кариерно развитие. Най-често това развитие се идентифицира със създаване на условия за системна и непрекъсната квалификация (въвеждаща, поддържаща и надграждаща) на педагогическите специалисти, както и за мотивирането им за усъвършенстване на знанията, уменията и компетентностите в контекста на ученето през целия живот и в Стратегията Европа 2020. Подчертава се, че утвърдените добри практики е важно да се споделят с колеги от сходни институции у нас и в чужбина, с цел обмен на идеи и повишаване качеството на обучението. Най-ефективният начин за осъществяване на такова сътрудничество са виртуалните срещи и мрежите за обмен на опит. Планирането на онлайн обучения се основава на анализ на предходни квалификационни дейности и на проучени потребности на учителите, за да се определят подходящите теми и форми на развитие, съобразени със спецификата на учениците и потребностите на педагогическия екип.

8. Вълва, Т. (2013). Онлайн базирани проекти в обучението по български език и литература в начална училищна възраст. *Pedagogika-Pedagogy/ Педагогика*, София: Азбуки, 2013, бр. 5, стр. 669-683. ISSN 0861-3982. [Web of Science](#)

Във фокуса на статията е проблемът за интегрирането на онлайн базирани дейности и проекти върху изучаването на езика като единство на знания за езика и комуникативни компетентности. Актуалността на изследователския въпрос се обуславя от:

1. Необходимостта от адекватно, с оглед на комуникативната е насоченост, развитие на речта на учениците от наблюдаваната възраст.
2. Незисследваните възможности на онлайн проектобазираното обучение за въздействие върху речевото развитие с оглед усъвършенстване на комуникативната му насоченост.

Изложените основания се обединяват в идеята за интеграция на тези дейности, за да се потърсят възможностите за въздействие на онлайн проектобазираното обучение в две насоки – освен в тази, която му е присъща, специфична (има се предвид обучение и развитие на дигитални умения), така и за влиянието му върху речевото развитие като предпоставка за повишаване на равнището на грамотност.

Посочените съображения и анализът на съвременната ситуация са основен мотив за по-задълбочено изследване на възможностите и значението на онлайн проектобазираното обучение за развитие на познавателно-практическата и комуникативноречевата компетентност в начална училищна възраст.

9. Barzashka E, Atanasov V, **Valova T**, Atmazhova O. (2022). Acute Isoniazid Poisoning with Presentation of a Clinical Case. J of IMAB. 2022 Apr-Jun;28(2):4487-4490. DOI: <https://doi.org/10.5272/jimab.2022283.4487>, ISSN 1312-773X, WoS Q4.

Journal of IMAB
ISSN: 1312-773X
<https://www.journal-imab-bg.org>

OPEN ACCESS

Journal of IMAB - Annual Proceeding (Scientific Papers). 2022 Jul-Sep;28(3)

Original article

ADMINISTRATION OF OMNI BIOTIC STRESS REPAIR IN CHILDREN'S AGE

Evgenia Barzashka¹, Teodora Valova²

1) Clinic of Toxicology, UMHAT "Dr G. Stranski", Medical University - Pleven, Bulgaria.

2) Department of Social and Pharmaceutical Activities, Medical University - Pleven, Bulgaria.

SUMMARY

Background: In the last years of the old century and the beginning of the new century, the discovery that our gastrointestinal tract is home to a huge number of beneficial bacteria known as intestinal microflora changed the understanding of many physiological and pathological processes in the human body. Based on these scientific discoveries, the laboratories of the Allergozan Institute in Austria have created the synbiotic combinations "Omnibiotic", which are specific and aimed at specific problems related to human health.

Purpose: The aim of the present study is to investigate the effect of the probiotic Omni Biotic Stress Repair in the treatment of functional abdominal pain (FAP) and some organic gastrointestinal diseases in childhood.

Material and Methods: A prospective study has been done on children with FAP and PUD. For one year, we monitored 62 children with functional abdominal pain and duodenal ulcer who received Omni Biotic Stress Repair for 3 months. The causes of children's suffering were reported.

Results: There are 39 children with functional abdominal pain, 22 of which are girls and 17 boys, and children with peptic ulcer disease – 23/12 boys and 11 girls/. The FAP group received Omni Biotic Stress Repair as self-therapy for three months. We reported very good results in all children. Only four children did not get the desired effect, and they dropped out of the study in the first month. In children with peptic ulcer disease, the probiotic Omni Biotic Stress Repair is added as a satellite therapy to the main treatment. When clinical remission occurred, the patients continued to take only probiotics for 3 months or more.

Conclusions: Based on these scientific discoveries, the laboratories of the Allergozan Institute in Austria have created the synbiotic combinations "Omnibiotic", which are specific and aimed at specific problems related to human health.

Keywords: children, probiotic, gastrointestinal system,

INTRODUCTION

In the last years of the old century and the beginning of the new one, the discovery that our gastrointestinal tract is home to a huge number of beneficial bacteria, known as intestinal microflora, changed the understanding of many physiological and pathological processes in the human body. [1]

Microbiota is the common name for intestinal microflora. The human microbiome is a collection of all genes contained in the microbiota. [2, 3]

The microorganisms that live in us are 10 times more than the cells in our body. Their total weight is about 2 times the weight of the brain.

And they actually communicate with the brain all the time through the immune system, neurotransmitters, and the vagus nerve. According to some specialists, the microorganisms that live in our intestines form something like a second brain.

Awareness of the importance of microflora for health has led to the largest study to date of it – **The Human Microbiome Project*** – the United States Human Microbiome Project. Complete information has been gathered on the genetic material of the **Human Microbiome**.

As a result, a map of the human microbiota that inhabits our organism has been drawn up. It turns out that we coexist with unicellular organisms that exceed the number of our own cells in a ratio that reaches 10:1.

The most developed endogenous defense system is located in the intestinal tract, and exactly here, those immune cells, which protect the body from viruses, toxins and harmful bacteria, are formed. In a healthy intestine, there are 3 times more immune cells than in the bone marrow, spleen, and lymph nodes together.

The name "probiotic" was introduced for the first time by Vergin.

The most accurate definition is given by WHO, according to which we define as probiotic products containing only live microorganisms, in a sufficiently large quantity (in the order of billions), that have a balancing effect on the intestinal flora.

10. Barzashka E, **Valova T.** (2022). Administration of Omni Biotic Stress Repair in Children's Age. J of IMAB. 2022 Apr-Jun;28(2):4562-4565. DOI: <https://doi.org/10.5272/jimab.2022283.4562>, ISSN 1312-773X, WoS Q4.

Journal of IMAB
ISSN: 1312-773X
<https://www.journal-imab-bg.org>

OPEN ACCESS

<https://doi.org/10.5272/jimab.2022283.4487>

Journal of IMAB - Annual Proceeding (Scientific Papers). 2022 Jul-Sep;28(3)

Case report

ACUTE IZONIAZID POISONING WITH PRESENTATION OF A CLINICAL CASE

Evgenia Barzashka^{1,2}, Vasil Atanasov^{3,4}, Teodora Valova⁵, Olimpiada Atmazhova¹

1) *Clinic of Toxicology, UMHAT "Dr G. Stranski", Medical University – Pleven, Bulgaria.*

2) *Department of Social and Pharmaceutical Activities, Medical University – Pleven, Bulgaria.*

3) *Department of Clinical Toxicology, Forensic Toxicology Laboratory, Military Medical Academy, Sofia, Bulgaria.*

4) *Department of Analytical Chemistry, Faculty of Chemistry and Pharmacy, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Sofia, Bulgaria.*

5) *Department of Medico-diagnostic Investigations, Medical University – Pleven, Bulgaria.*

SUMMARY

Rimicid or isonide a group of medications which belong to anti-tuberculosis medicaments. The active substance isoniazid is used to treat pulmonary and extrapulmonary forms of tuberculosis, as well as prophylaxis in case of contact with infected individuals.

Isoniazid is rapidly absorbed, reaching a maximum serum concentration in 2 hours, and penetrates all body fluids. The volume of distribution is approximately 0.6 l/kg.

Isoniazid causes pyridoxine deficiency in two ways:

- by hydrazones, isoniazid metabolites inhibit the pyridoxal kinase, which converts pyridoxine to the active form, pyridoxal-5-phosphate, and
- pyridoxine deficiency disrupts the synthesis and metabolism of GABA, the main inhibitory mediator of the central nervous system.

Isonicotinic acid poisoning metabolism is subject to individualized factors, and in some people, this metabolism can be in a significantly slower.

A clinical case of poisoning with 30 tablets of Rimicid by a 16-year-old girl suicidal attempt was presented. The results of the TC analysis confirm intoxication with the drug, and the retrospective assessment of the concentration over a past period of time using the elimination half-life has revealed an extremely high dose of ingested isoniazid.

Keywords: isoniazid, pyridoxine, poisoning.

Suicidal acts through acute exogenous intoxications in children are a serious challenge for toxicologists, as they include conscious and intentional self-harm associated with many social and medical problems. The most common toxic noxa are drugs that are very affordable and are found in abundance in every home. [1, 2, 4, 5]

We will present a case of attempted suicide with isoniazid in a 16-year-old girl.

Rimicide, isoniazid or isonide are medicinal products that belong to the group of anti-tuberculosis drugs. The active substance is isoniazid and is used for the treatment of pulmonary and extrapulmonary forms of tuberculosis, as well as for the prevention of close contact with infected individuals. [2, 6, 7, 8]

Pharmacokinetics. Isoniazid is a drug that is rapidly absorbed, reaching a maximum serum concentration in 2 hours and penetrating all body fluids. The volume of distribution is approximately 0.6 l/kg. [2, 9, 10]

Isoniazid is insignificantly bound to plasma proteins. The main route of its metabolism is acetylation by the enzyme N-acetyltransferase. Depending on the activity of the enzyme N-acetyltransferase, there are so-called "fast" and "slow" acetylators (genetically determined). [11, 12] In 50-60% of white and black Americans, the activity of acetylating enzymes is low, and they belong to the group of slow acetylators in which the $T_{1/2}$ of isoniazid is 180 minutes. In 90% of Asians and Eskimos, this activity is high, and the $T_{1/2}$ of isoniazid is equal to 70 minutes - they are defined as fast acetylators. For Bul-

Публикации в чужди и в български нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани сборници с публикации в пълен текст.

11. Вълва Т. (2024). Обучението по български език като втори на студенти по медицина – исторически и съвременни ракурси. *Сборник доклади от Национална научна конференция с международно участие „80 години Съюз на учените в България – в служба на обществото“*, 04-06 октомври 2024, МДУ „Фредерик Жолио-Кюри“, к.к. „Св. св. Константин и Елена“: доклади/под ред. на проф. дбн Д. Петкова/ 2024; стр. 225-229; ISBN 978-954-397-050-6.

**ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ВТОРИ НА СТУДЕНТИ
ПО МЕДИЦИНА – ИСТОРИЧЕСКИ И СЪВРЕМЕННИ РАКУРСИ**

Теодора Вълва

Катедра „Социални и фармацевтични дейности“, Медицински университет – Плевен

Резюме: Статията разглежда зараждането и развитието на специализираното обучение по български език като чужд (втори) в България, в частност – за студенти от медицински специалности. Подчертава се, че нашата страна не остава встрани от голямата тема за функционирането на съвременните педагогически системи, анализирани в контекста на Европейското пространство за висше образование. Акцентирано е върху политическите и икономическите промени през последните три десетилетия, които рефлектират върху процесите на релокация с цел образование и професионална реализация от други части на света към България. Това обуславя необходимостта в ежедневието и в професионалната практика да се говорят няколко езика. Ето защо важно условие за бъдещата им професионалната квалификация е включването на студентите по медицина от други страни в учебни програми, в които се изучава езикът на приемащата страна. Дисциплината „Български език“ е задължителен учебен предмет и цели формирането на комуникативни умения у чуждестранните студенти за ефективно общуване в българоезичната здравна практика.

Ключови думи: български като втори (чужд) език, студенти-медици

Статията анализира настоящата ситуация на глобализиращ се свят и миграционни процеси. Подчертава се, че нарастваща младежка релокация с цел образователна и трудова реализация обуславя необходимостта да се говорят няколко езика. В резултат на диахронния преглед и установените закономерности се налага обобщението, че многоезичието – една от осемте ключови компетенции на Европейската референтна рамка, не може да се изолира от времето, в което живеем. През последните години се забелязват някои тревожни тенденции за закриване на българските лекторати в чужбина, а това води до намаляване на влиянието и престижа на българските културни центрове и средища извън България. Задълбочаването на образователната мобилност в рамките на Европейското пространство за висше образование (ЕВПО) през последните три десетилетия обаче открива нови перспективи пред преподаването на български като втори (чужд) език. Развитието на тази специфична в езиковото пространство област привлича със своята актуалност изследователския интерес на учени от различни научни области – лингвистика, лингводидактология, психология, педагогика, литература, медицина и др. В обхвата на проблематиката за усвояване на българския език като втори (чужд) статията проследява зараждането, развитието и утвърждаването му като задължителна дисциплина в обучението на студенти от медицински специалности, носители на други езици и култури.

12. **Вълва Т. (2024).** Художествените текстове в комуникативната организация на обучението по български език за студенти по медицина. *Юбилейна научна конференция с международно участие „50 години медицинско образование и наука в Плевен“*, 1-3 ноември 2024, Плевен: доклади/под ред. на проф. д-р Д. Димитров/ 2024; стр. 813-819; ISBN 978-954-756-346-9.

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ, 1-3 НОЕМВРИ 2024

**ХУДОЖЕСТВЕНИТЕ ТЕКСТОВЕ В КОМУНИКАТИВНАТА
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА
СТУДЕНТИ ПО МЕДИЦИНА
LITERARY TEXTS IN THE COMMUNICATIVE ORGANIZATION OF
BULGARIAN LANGUAGE TRAINING FOR MEDICAL STUDENTS**

**Т. Вълва
T. Valova**

Медицински университет – Плевен, катедра „Социални и фармацевтични дейности“
Medical University – Pleven, Department „Social and Pharmaceutical Care“

ABSTRACT

Introduction: The report presents the theoretical basis of communicative approach in the language teaching and emphasises on the concept of „communicative competence“, which occupies a fundamental place in the documents and recommendations of the Council of Europe. The new descriptors in the updated model of communicative competence are regulated in the OEEER Handbook (2018). The reading and interpretation of the literary texts are underlined, through which professional communication skills are built, refined and developed.

Aim: To characterize the role of literary texts, through the work on which future doctors form skills for communicating with patients as representatives of different linguistic, cultural, ethnic and religious communities.

Materials and methods: In order to select information for this report, an evaluative-analytical review of representative scientific publications were conducted and the relevance and significance of the interdisciplinary method were underlined.

Results: The connections between the perception of literary texts and the interpretation and creation of medical texts are clarified and substantiated. The possibilities of the educational model, which combines educational content and pedagogical approaches from medicine and literature, to develop communicative skills in a Bulgarian-speaking environment have been determined.

Conclusion: Literary texts are described as an additional materials through which are introduced to the language and culture of the host country to the medical students and develop their competence for health care communication.

Keywords: communicative approach, literary texts, Bulgarian language training, medical students

Въведение: Докладът представя теоретичните основи на комуникативния подход в специализираното езиково обучение и акцентира върху понятието „комуникативна компетентност“, което заема ключово място в документите и препоръките на Съвета на Европа. В Наръчника към ОЕЕР (2017) са регламентирани новите дескриптори в актуализирания модел на комуникативната компетентност. На първо място сред тях са изведени четенето и интерпретацията на художествени текстове, чрез които се доизграждат, доусъвършенстват и доразвиват професионалните комуникативни умения.

Цел: Да се характеризира ролята на художествените текстове, чрез работата върху които бъдещите медици формират умения за общуване с пациентите като представители на различни лингвокултурни, етнически и религиозни общности.

Материали и методи: За да се подбере информация за настоящия обзор е извършен оценъчно-аналитичен преглед на репрезентативни научни публикации по темата и са очертани нейната актуалност и значимост.

Резултати: Изяснени и обосновани са връзките между възприемането на различни по жанр художествени образци и интерпретацията и създаването на медицински текстове. Определени са възможностите на образователния модел, обединяващ учебно съдържание и педагогически подходи от медицина и литература, да развива комуникативни умения за общуване в българоезична клинична среда.

Заключение: Художествените текстове са допълнителни материали, чрез които студентите по медицина се приобщават към езика и културата на приемащата страна и доразвиват компетентности за комуникация в здравеопазването.

Ключови думи: комуникативен подход, художествени текстове, български език, медици

13. **Вълва Т.** Диалогът между медицината и литературата в контекста на медицинската хуманитаристика. *Юбилейна научна конференция с международно участие „50 години медицинско образование и наука в Плевен“*, 1-3 ноември 2024, Плевен: доклади/под ред. на проф. д-р Д. Димитров/ 2024; стр. 820-825; ISBN 978-954-756-346-9.

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ, 1 - 3 НОЕМВРИ 2024

**ДИАЛОГЪТ МЕЖДУ МЕДИЦИНА И ЛИТЕРАТУРА
В КОНТЕКСТА НА МЕДИЦИНСКАТА ХУМАНИТАРИСТИКА
THE DIALOGUE BETWEEN MEDICINE AND LITERATURE
IN THE CONTEXT OF MEDICAL HUMANITIES**

**Т. Вълва
T. Valova**

Медицински университет – Плевен, катедра „Социални и фармацевтични дейности“
Medical University – Pleven, Department „Social and Pharmaceutical Care“

ABSTRACT

***Introduction:** The article represents the Medical humanities as interdisciplinary studies, including learning content from different disciplines – art, philosophy, history and literature, in medical education with the aim to form professional skills for better understanding and doctor-patient's interaction.*

***Aim:** The aim of this scientific review article is to perform a theoretical analysis of humanitarian knowledge and the literature as a humanitarian discipline with certain educational content, methods, resources and organizational forms, which, used in medical education, have the clear aim to develop communicative competences for humane and empathetic interaction doctor-patient.*

***Materials and methods:** A theoretical overview of various conceptions of the place of literary texts in medical education and their adequate application in Bulgarian language training of future doctors is being made available.*

***Results:** The pedagogical functionality of the relationship between working with literary texts and understanding and empathizing with the stories of the sick in everyday communication with them is derived. The interdisciplinary methodology is fully presented in a practical-applied aspect when integrating it into clinical practice in order to build trusted and humane-ethical doctor-patient relationships.*

***Conclusion:** Literary texts realize mediation between the linguistic and cultural messages from the source languages and cultures of the medical students from other countries and the perception and creation of messages in the target language, whose representatives are the patients.*

***Keywords:** human sciences, medical education, literary texts, patient care.*

Въведение: Настоящият доклад характеризира медицинската хуманитаристика като интердисциплинарна наука, включваща учебно съдържание от различни хуманитарни дисциплини – изкуство, философия, история и литература, в обучението по медицина с цел формиране на професионални умения за по-добро разбиране и взаимодействие между лекар и пациент.

Цел: Целта е да се извърши теоретичен анализ и оценка на хуманитарното познание и на литературата като дисциплина с определено учебно съдържание, методи, средства и организационни форми, които, използвани в обучението по медицина, имат ясната цел

да доразвият и доизградят комуникативни компетентности за хуманно и емпатично общуване между лекар и пациент.

Материали и методи: Извършен е теоретичен обзор на различни концептуални схващания за мястото на литературните текстове в обучението по медицина и адекватното им прилагане в обучението и подготовката по български език на бъдещите лекари.

Резултати: Изведена е педагогическата функционалност на връзката между работата с художествени текстове и разбирането и съпреживянето на историите на болните във всекидневното общуване с тях. Интердисциплинарната методология е представена пълноценно в практико-приложен аспект при интегрирането ѝ в клиничната практика с цел изграждане на доверени и хуманно-етични отношения лекар-пациент.

Заключение: Литературните текстове осъществяват посредничество между лингвокултурните съобщения от изходните езици и култури на студентите медици и възприемането и създаването на съобщения на езика-цел, чиито носители са пациентите.

Ключови думи: хуманитарни науки, медицинско образование, художествени текстове, грижи за пациента

14. Valova, T. (2020). Didactic potential of the online educational platforms in mastering the Bulgarian language as a second language by medical students (study). (Дидактически потенциал на онлайн платформите в обучението по български език като втори за студенти по медицина (студия)) *SocioBrains*. Issue 65, January 2020, с. 129 – 150. ISSN 2367-5721.

SocioBrains

ISSN 2367-5721, JOURNAL HOMEPAGE: WWW.SOCIOBRAINS.COM

INTERNATIONAL SCIENTIFIC REFEREED ONLINE JOURNAL WITH IMPACT FACTOR

ISSUE 65, JANUARY 2020

DIDACTIC POTENTIAL OF THE ONLINE EDUCATIONAL PLATFORMS IN MASTERING THE BULGARIAN LANGUAGE AS A SECOND LANGUAGE BY MEDICAL STUDENTS (study)

Abstract: The article presents the role and place of literature texts in mastering the Bulgarian language as a second language by medical students in order to humanize the physician-patient interaction. Within the current understanding of interaction, the bilateral interaction process in medical practice is of major importance for establishing a therapeutic and emotional-psychological connection. As a result, a higher efficacy of the examination, consultation, diagnosis and treatment is achieved. The study presents and analyzes the data from research of "frequency" and "logic" properties of comparisons in Bulgarian language learning as foreign for medical students in blended learning environment with using literary texts. Methods of Scaling were used to carry out the study. The results and their analysis are relevant to establishing the didactic potential of learning in EasyClass online platform.

Author information:

Teodora Valova

Assoc. prof., PhD

Department of Language and Specialized Training, Medical

University – Pleven

✉ valova.teodora@gmail.com

📍 Bulgaria

Keywords:

didactic potential, online educational
platforms, language, medical students

Студията е продължение на предишни проучвания за мястото на художествената литература в обучението по български език като втори (чужд) за медицински цели, от една страна, и включването ѝ в модули, в които общуването с нея да продължи онлайн, от друга страна. Фокусът е насочен към интердисциплинарното взаимодействие между хуманитарните науки, медицината и езиковата подготовка, чрез което е обоснован педагогически модел за оптимизиране на чуждоезиковото преподаване в веб-базирана учебна среда. Представени са отделните модули от учебната програма по дисциплината. Анализирано е хибридното обучение като разновидност на електронното обучение в многоезична университетска среда. Общуването в медицинската теория и практика е разгледано в контекста на ориентирания към пациента подход. Подчертана е ролята на художествените текстове за изграждане на социолингвистична компетентност, както и интерактивни подходи за нейното формиране. Общуването с чуждоезиковите художествени текстове е дискутирано във връзка с разширяването на лексикалния запас, с овладяването на фразеологични изрази, с построяването на граматически правилни изречения.. В последната част на студията са представени и анализирани резултатите от изследване мнението на студентите за свойствата *честотност* и *устойчивост (стереотипност)* на сравненията с цел установяване на коефициента на корелация между техните скалови стойности в рамките на електронно опосредствано обучение и учене.

15. Вълва, Т. (2019). Овладяване на български език като чужд за медицински цели чрез уеббазирано учебно съдържание. В: Сборник с научни доклади „Взаимодействие на преподавателя и студента в условията на университетското образование: проблеми и перспективи“. стр. 376-382. Габрово: ЕКС-ПРЕС; ISBN 978-954-490-643-6; COBISS.BG-ID – 1561130964.

ОВЛАДЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ЧУЖД ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ ЧРЕЗ УЕББАЗИРАНО УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Д-р, доцент Теодора Вълва
Медицински университет гр. Плевен
г. Плевен, Република България

Summary: *Learning Bulgarian for specialized medical purposes from foreign students through web-based educational resources is presented. A direct individual survey was conducted. The study has provided empirical evidence that, as a result of web-based pedagogical training design at EasyClass platform, the respondents have developed the ability of the studied linguistic figures – a metaphor and comparison – to be used appropriately and functionally in various registers of medical discourse. Working with electronic materials deepens the decipherment of special medical terms through comprehensible comparisons and metaphors. In addition to traditional "face to face" course management facilities, EasyClass platform provides educational support and materials to enhance studying.*

Ключови думи: *социолингвистична компетентност, овладяване на втори език, български език, смесено обучение, университетски контекст*

Keywords: *Bulgarian language, second language acquisition, blended learning, university context*

Настоящата статия представя резултатите от изследване върху ефективността на уеббазираната платформа EasyClass да подпомага изграждането на социолингвистична компетентност в хибридно обучение по български език като втори (чужд) за медицински цели. Изследователският интерес се насочва към спецификата на чуждоезиковото обучение в академичен контекст и включването на дигитални учебни платформи, които оптимизират овладяването на българския език за целите на академичната и клиничната комуникация. Учебните задачи, поставени в платформата, са насочени към изграждането на умения у чуждестранните студенти да употребяват уместно и функционално в медицинския дискурс сравнения и метафори, характерни за средния и ниския медицински регистър. Целта е усъвършенстване на четирите умения: четене, писане, говорене, слушане чрез литературоведски анализ на художествени текстове, като се използват възможностите на дигиталните платформи: мултимедиаалност, мултикодираност, мултимодалност, интерактивност.

16. Вълва, Т. (2019). Анализ на грешките при изучаването на българския език като втори. Годишна международна научна конференция на факултет „Авиационен“ 2019. В: *Сборник доклади, Годишна международна научна конференция на факултет Авиационен*. 11-12 април 2019 г., гр. Долна Митрополия. Долна Митрополия: Нац. воен. унив. „Васил Левски“. 2019, стр. 485-491. ISBN 978-954-713-123-1.

ГОДИШНА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА
ФАКУЛТЕТ „АВИАЦИОНЕН“ 11-12 АПРИЛ 2019 г.
ГР. ДОЛНА МИТРОПОЛИЯ

АНАЛИЗ НА ГРЕШКИТЕ ПРИ ИЗУЧАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК КАТО ВТОРИ

Теодора Вълва

Департамент за езиково и специализирано обучение, Медицински университет - Плевен,
Плевен, България

ERROR ANALYSIS IN THE ACQUISITION OF BULGARIAN AS A SECOND LANGUAGE

Teodora Valova

valova.teodora@gmail.com

Department of Language and Specialized Training, Medical University – Pleven, Plevan, Bulgaria

Abstract: The report presents main theoretical basis of the concept of Error Analysis in the acquisition of Bulgarian as a second language. Error Analysis is one of the major topics in the field of second language acquisition research. Errors are an integral part of language learning. The study of Bulgarian language for medical purposes by foreign students has been thoroughly examined in a multi-linguistic aspect. This paper examines in detail two of the central processes, which distinguish it from the way in which first language acquisition proceeds are being analysed: language transfer and overgeneralisation. In the frame of multi linguistic education in Medical University - Plevan contrastive analysis examples of negative and positive native language translations are explained. Teaching-based learning outcomes can serve as a solid basis for further research in this area to implement appropriate didactic error correction strategies.

Keywords: error, Bulgarian language, second language, language transfer, overgeneralisation

Статията представя проучване на грешките при овладяването на втори (чужд) език от студенти по медицина в резултат на *родноезиков пренос* и *свърхгенерализация* при изучаването на специализиран български език. Фокусът е върху грешките, които се допускат от носители на други славянски езици на усвоявания като втори български език. Анализира се влиянието на първия език върху овладяването на втория език и са приведени убедителни доказателства за проявите на интерференция на различни езикови нива – фонетика, лексика и граматика – акцент, словоред, неправилен избор на предлог и падеж и др., които емпиричните факти илюстрират. В резултат на получените данни се извършва анализ и класификация на констатираните неточности и се изясняват причините за появата на типичните грешки. Познаването на видовото разнообразие на отклоненията от езиковата норма позволява целенасочено да се работи за тяхното отстраняване и избягване.

17. **Вълва, Т. (2020).** Овладяване на категорията „определеност“ от чуждестранни студенти-медици. Годишна международна научна конференция на факултет „Авиационен“ 2019. В: *сборник доклади, Годишна международна научна конференция на факултет Авиационен*. 11-12 април 2019 г., гр. Долна Митрополия. Долна Митрополия: Нац. воен. унив. „Васил Левски“. 2019, стр. 492-498. ISBN 978-954-713-123-1.

ГОДИШНА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА
ФАКУЛТЕТ „АВИАЦИОНЕН“ 11-12 АПРИЛ 2019 г.
ГР. ДОЛНА МИТРОПОЛИЯ

ОВЛАДЯВАНЕ НА КАТЕГОРИЯТА „ОПРЕДЕЛЕНОСТ“ ОТ ЧУЖДЕСТРАННИ СТУДЕНТИ-МЕДИЦИ

Теодора Вълва

Департамент за езиково и специализирано обучение, Медицински университет - Плевен,
Плевен, България

ACQUISITION OF THE BULGARIAN DEFINITE ARTICLE BY FOREIGN LEARNERS FOR MEDICAL PURPOSES

Teodora Valova

valova.teodora@gmail.com

Department of Language and Specialized Training, Medical University – Pleven, Pleven, Bulgaria

Abstract: This paper examines acquisition of the Bulgarian definite articles by foreign learners for medical purposes. Serbian, Macedonian, Ukrainian, Russian languages have no functional equivalents of the Bulgarian article system and many learners from these countries have difficulty using Bulgarian articles accurately, particularly the definite article for Masculine, Feminine and nouns that end in -e or -o. However, because it's a word suffix, the definite article is also affected by the gender and ending of the word, and is different for different ones. The definite article in Bulgarian language is a suffix, not a separate word. Rules for Masculine need a bit more explanation. For masculine nouns, the suffix -ъм is only used if the noun is the grammatical subject of the clause. In all other cases (object, indirect object, etc.) -а is used. If we try to define an adjective-noun pair in that case the suffix is added to the first adjective and not to the noun. This study aims to determine how the first language influences on the second Bulgarian language learning in a natural environment. The purpose of this study is to investigate the acquisition of the definite articles in terms of lessons based on the two most influential error theories: Contrastive analysis and Error analysis.

Keywords: Bulgarian definite articles, foreign learners, contrastive analysis, error analysis

Докладът разглежда въпроса за овладяването на основни акцентни модели при изучаването на български език като втори (чужд) от сръбски, македонски, украински и албански студенти в Медицинския университет – Плевен. Целта на проучването е да анализира влиянието на първия език върху правилността при поставянето на ударение. В резултат на посочените факти и обосноващите закономерности се посочват ефективни подходи и упражнения, които подпомагат усвояването на правилата на акцентуване както на съществителните имена, така и при употребата на определителен член във фразите. Като основен метод на изследване се прилага съпоставителният анализ.

18. **Вълова, Т. (2019).** Концепцията за подкрепа на застрашените и малцинствените езици в Европа. В сборник: *Национална научна конференция „75 години Съюз на учените в България – в полза на науката и образованието“*. 26 – 28 септември 2019 г. МДУ „Фредерик Жолио-Кюри“. С. 49-56. ISBN 978-954-397-045-2.

КОНЦЕПЦИЯТА ЗА ПОДКРЕПА НА ЗАСТРАШЕНИТЕ И МАЛЦИНСТВЕНИТЕ ЕЗИЦИ В ЕВРОПА

Теодора Д. Вълова
Медицински университет – Плевен

Резюме: Статията представя същността на Концепцията за опазване на застрашените и малцинствените езици в Европа и свързаните с нея фундаментални документи. Акцентирано е върху основните принципи и ценности на подкрепата и съхраняването им, свързани с разбирането, че езиковото разнообразие е всеобщо наследство, което трябва да се цени и опазва. Направен е обзор на различни инициативи на Европейския съюз, които насърчават и развиват мултикултурализма и многоезичието. Коментирани са училищното образование, призовано да изгражда социокултурна компетентност, да съхранява националната идентичност и самобитност на родния език и същевременно да формира толерантност при общуването с различни култури.

Ключови думи: застрашени и малцинствени езици, ценности, концепция.

Статията разглежда европейските измерения на многоезичието и езиковото многообразие в контекста на изучаването на български език като втори (чужд). Практиката показва, че интересът към изучаването на български език през последните години е нараснал сред: чуждестранни студенти; имигранти от славянски държави, родени и живеещи извън България, които не владеят български език; чуждестранни граждани, които имат връзки с България чрез брак или бизнес; туристи или чужденци, които се интересуват от изучаването на нови езици. Съхраняването на многообразието на езиците е основна европейска ценност, а сътрудничеството в областта на образованието е с цел изучаването на повече чужди езици като част от общото културно наследство на ЕС. В ракурса на съвременните емпирични и аналитични изследвания и новите дидактически възгледи за развитие на многоезичието изучаването на чужд език се съпътства от съпоставката между различните култури – както между тези на обучавания и на приемащата страна, така и между културите на държавите, от които са останалите участници във формалната многоезична група. В учебния час се изучава новият чужд език, но паралелно с това се разкриват и културни феномени, свързани с него. Те предизвикват сравнение не само със света на собствената култура, но и с културата, в чиято среда се поражда, развива и използва изучаваният чужд език.

19. Вълва, Т. (2019). Роля на дигиталните библиотеки в е-обучението. В: Сборник „Библиотеки – четене – комуникация“. Седемнадесета национална научна конференция с международно участие, 15-16 ноември, 2018. Велико Търново, с. 173-188. ISSN 1313-8138.

173

Роля на дигиталните библиотеки в е-обучението

Доц. д-р Теодора Д. Вълва
Медицински университет – Плевен

The role of digital libraries in e-learning

Assoc. Prof. Dr. Teodora Valova
Medical University – Pleven

Abstract: *E-learning is the use of Internet technologies to enhance knowledge and performance of teaching. The author provide a definition of „digital library“ in terms of its role and place in e-learning. Its main features, advantages and disadvantages are pointed out as compared to the traditional library. The content and resource management systems in the digital library are considered in the context of its use in the educational aspect.*

Keywords: *e-learning, digital library, educational context.*

Резюме: Електронното обучение е използването на Интернет технологии за повишаване на знанията и ефективността на преподаването. Авторът дава определение на „дигитална библиотека“ във връзка с нейната роля и място в е-обучението. Основните нейни характеристики, предимства и недостатъци са посочени в сравнение с традиционната библиотека. Системите за управление на съдържанието и ресурсите в дигиталната библиотека се разглеждат в контекста на използването ѝ в образователен аспект.

Ключови думи: е-обучение, дигитална библиотека, образователен контекст.

Представената статия разглежда дигиталните библиотеки като важен ресурс в контекста на цифровизацията на образованието. Информационните технологии и усъвършенстването на мрежовите ресурси оказват влияние върху всички сфери на човешката дейност и водят до поява на нови начини за запазване, съхранение и ефективно разпространение на информацията. Основните движещи сили, които предопределят нуждата от промяна в традиционния модел на достъп до колекции от дигитални ресурси в областта на академичното образование, са: развитието на новите технологии; интернационализацията на висшето образование; концепцията за учене през целия живот. Нарасналите потребности на преподаватели и обучавани от по-бърз достъп до надеждна и базирана на научни данни информация е в основата на възникването на електронните библиотеки. Правилното разбиране и познаване на същността, ролята и възможностите на дигиталните библиотеки при извършване на справки, търсене, намиране, филтриране, обработване, споделяне и използване на информация, както и за самообучение, за извършване на изследователска дейност и изпълнение на домашни задания дава възможност за развитието на дигиталните библиотеки като надежден инструмент в сферата на образованието.

20. Valova T.D. (2018). Interaction among lecturers and students within the frame of Bulgarian language blended learning for foreigners // Interactive science. – 2018. – № 3 (25). – pp. 37-39. doi:10.21661/r-469060; ISSN 2414-9411.

УДК 37

DOI 10.21661/r-469060

Т.Д. Вълва

Взаимодействие между преподавателями и студентами в рамках смешанного обучения иностранцев болгарскому языку

Анотация

Использование электронных платформ и их приложений для продолжения обучения болгарскому языку для иностранцев рассматривается как современная форма университетского образования. Смешанное обучение – это гибкая технология для получения знаний о содержании, структуре и языковых нормах в языке. В электронной учебной среде существует педагогическое взаимодействие, основанное на совместной деятельности и индивидуальном обучении с заранее подготовленными учебными ресурсами.

Ключевые слова: электронная среда, смешанное обучение, взаимодействие.

T.D. Vlova

Interaction among lecturers and students within the frame of Bulgarian language blended learning for foreigners

Abstract

The use of electronic platforms and applications to continue audience training in Bulgarian language for foreigners is reviewed as modern form of University education. Blended learning is flexible technology to acquire knowledge about foreign languages-content, structure, language norm and implementation of pedagogic interaction in electronic educating environment, where cooperative activities and individual learning are taking place, employing educational resources preliminary prepared by lecturer.

Keywords: e-learning, academic training, pedagogic interaction.

Статията разглежда включването на онлайн приложения в обучението на чуждестранни студенти от медицински специалности по български език с цел по-ефективно усвояване на езиковия материал. Изведени са характеристиките на електронните платформи за осигуряването на бърз и лесен досег с виртуални учебни пространства (класни стаи); равен достъп до информацията при наличие на интернет; осъществяване на учене, съобразно потребностите и индивидуалния темп на студентите. Акцентирано е върху мястото и значението на онлайн платформите за обогатяване на педагогическия инструментариум, за създаване на мултимедийни и дигитални ресурси и средства, т. нар. дигитално образователно съдържание, и за включване на допълнителни канали, по които постъпва учебната информация. Посочени са възможностите и предизвикателствата при осъществяването на онлайн и офлайн обучение и учене. Представени са пътищата за въвеждането на гъвкаво и отворено образователно съдържание чрез MOOCs – Общодостъпни онлайн курсове с отворен достъп (Massive Open Online Course).

21. Valova, T., B. Petkova. (2024). The role of the language in doctor – patient communication. *Management and Education*, Vol. 20 (3), 2024, pp. 7-10. ISSN 13126121.

РОЛЯТА НА ЕЗИКА В КОМУНИКАЦИЯТА ЛЕКАР – ПАЦИЕНТ

Теодора Въллова, Бойка Петкова

THE ROLE OF THE LANGUAGE IN DOCTOR – PATIENT COMMUNICATION

Teodora Valova, Boyka Petkova

ABSTRACT: *The language has a great role in the communication between a doctor and a patient. Without it the process of healing is impossible and it is a fundamental component of the clinical practice. It is a system of communication that enables humans to exchange verbal or symbolic utterances. The effective doctor – patient communication is required for building a therapeutic doctor – patient relationship. The language of the good doctor – patient communication helps to regulate the emotions of the patient and facilitates the comprehension of the medical information. So the strategies while using this specific language for the effective communication are of great importance.*

Key words: language, communication, doctor, patient

Статията разглежда комуникацията лекар-пациент като основен компонент на клиничната практика. В медицинска среда комуникативният акт не е просто инструмент за обмен на информация между лекаря и пациента. Комуникацията е сложен социален процес, чрез който се изгражда доверие, формират се смисъл и значение и се структурира съдържание в лечебния процес. Като възпроизвеждаща се дейност общуването при тази активност се основава на структурирани модели, които подпомагат ефективното взаимодействие между лекар и пациент.

Ефективната клинична комуникация е необходима за изграждането на терапевтична връзка между лекар и пациент. През последните години медицината се фокусира върху автономията на пациента и грижата, ориентирана към него. Посочената тенденция илюстрира важността на езика, използван в здравната комуникация. По време на провеждането на диалога за снемането на анамнезата се изграждат доверителни отношения, които подпомагат пациентите да споделят жизненоважна информация. Получаването на данни чрез надеждни начини и средства по време на медицинското интервю е от съществено значение за поставяне на точна диагноза. В резултат на ясно, достъпно и съпричастно взаимодействие по време на медицинския диалог лекарите разбират по-добре нуждите на пациентите. Ефикасното общуване оказва силен положителен ефект върху диагностиката, лечението и цялостната грижа за болния и усилва лечебния ефект.

22. **Вълова, Т., Б. Петкова.** (2022). Учебни платформи и дигитални инструменти в преподаването на чужд език за медицински цели. В: *Сборник доклади от Двадесета Юбилейна национална научна сесия за студенти и преподаватели*, 27 - 28.10.2022, Плевен: Медицински университет – Плевен: Издателски център на МУ-Плевен, 2022, стр. 225-235. ISBN 978-954-756-301-8

ДВАДЕСЕТА ЮБИЛЕЙНА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ
27 - 28.10.2022, Плевен

УЧЕБНИ ПЛАТФОРМИ И ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ В ПРЕПОДАВАНЕТО НА ЧУЖД ЕЗИК ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ

Т. Вълова¹, Б. Петкова²

¹ Медицински университет – Плевен, ² Медицински университет – София

LEARNING PLATFORMS AND DIGITAL TOOLS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR MEDICAL PURPOSES

T. Valova¹, B. Petkova²

¹Medical University – Pleven, ²Medical University – Sofia

ABSTRACT: *The innovations in e-teaching Medical English and Bulgarian are of great importance for the process of teaching. They change everything in the classroom with the help of the teacher and have a very significant role for the lesson of Medical English and Bulgarian. They prepare the future doctors for the different situations which they may meet in their practice – dealing with different problems and communication with the patients and colleagues. Also they make the lesson more pleasant, interesting and practical oriented. While using them the teacher may show how well he is prepared methodologically during this process of teaching.*

Keywords: e-learning, Second Language acquisition, Medical English and Bulgarian

Обзорната статия представя различни концепции за използването на електронни учебни платформи и дигитални инструменти в преподаването на чужд език за медицински цели в условията на пандемия и дистанционно обучение за студентите. Подходите са описани през призмата на влиятелни теории като тези на R. Schulmeister, A. Bates, R. C. Clark, R. E. Mayer, L. Hamp-Lyons, R. Peycheva-Forsayt, и др. Поставен е акцент върху характерната за новите медии мултимедиаалност, която дава възможност за съчетаване на текстови, визуални и звукови информации, подпомагащи решаването на задачите на чуждоезиковото обучение. Ценността на изследването е в изграждането на авторска концепция, съдържаща параметри за интегриране на цифрово кодирани мултимедийни материали, съдържащи текст, графики, анимации, видео и звук в дизайна на чуждоезиковия курс, чрез който се постигат конкретни комуникативни цели. Активирането на различните комуникационни канали (респ. възприятия) повишава както интерактивността, така и допринася за решаването на езикови задачи – за директно говорене, за писане или за въвеждане на текст. Анализът дава основание да се направи изводът, че учебните платформи и дигиталните инструменти, умело интегрирани в образователния процес, помагат за удовлетворяване на потребностите на студентите по медицина за достъп до езикова информация, нейното усвояване и приложение в конкретни комуникативни ситуации.

23. Въллова, Т., Б. Петкова. (2022). Проучване на мнението на студенти-медици относно оценяването по чужд език в условията на електронното обучение. В: *Научни трудове – Съюз на учените в България. Том III, Част 1, Пленарни доклади. Хуманитарни науки*. Смолян: Съюз на учените в България, 2022, Том III. стр. 188-197. ISSN 1314-9490.

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – СМОЛЯН
Научни трудове
Том 3, част 1, 2022; ISSN: 1314-9490 (online)

UNION OF SCIENTISTS IN BULGARIA - SMOLYAN
Scientific Researches
Volume 3, part 1, 2022; ISSN: 1314-9490 (online)

ПРОУЧВАНЕ НА МНЕНИЕТО НА СТУДЕНТИ МЕДИЦИ ОТНОСНО ОЦЕНЯВАНЕТО ПО ЧУЖД ЕЗИК В УСЛОВИЯТА НА ЕЛЕКТРОННОТО ОБУЧЕНИЕ

Теодора Въллова, Бойка Петкова
Медицински Университет – Плевен,
Департамент за езиково и специализирано обучение
Медицински Университет – София, ДЕОС

Резюме: В статията са представени резултатите от изследване, направено сред студенти от Медицински университет – София, и Медицински университет – Плевен, относно мнението им за оценката в условията на дистанционното обучение по чужд език. Чрез анкетата се установява както посещаемостта им в дистанционната форма на учене, така също се проучва удовлетвореността им от оценката, използваните източници за подготовка, организацията на изпитните сесии, обективността на изпитващите, методите и средствата на оценяване. Анализирана е ефективността на различните форми на изпит – писмен и устен, както и необходимостта от провеждането на изпити от външни независими екзаминатори. Направените изводи са от съществено значение за усъвършенстването на чуждоезиковото обучение за медицински цели в дистанционен формат.

Ключови думи: оценяване, чуждоезиково електронно обучение, студенти медици

Статията представя резултати от проведено анкетно проучване на мнението на студенти по медицина относно: безпристрастност при оценяването, участие в планираните часове и предпочитания към източниците за подготовка в условията на електронно и дистанционно обучение по специализиран чужд език. Изследването е проведено на доброволен принцип сред 80 студенти, участващи в българоезичен курс на обучение в ОКС „Магистър“, в Медицински университет – София и Медицински университет – Плевен, през септември-октомври 2021 г. Разработена е анкетна карта, която съдържа 12 въпроса от затворен тип. Чрез тях се получава автентична информация от обучаваните относно четири основни параметъра: посещаемост, източници за подготовка, организация на изпитните сесии, обективност на оценката и съответните индикатори към тях. Обобщените емпирични данни от проведеното анкетно проучване и техният анализ дават основание да се направят следните изводи:

1. Преобладаващата част от обучаваните предпочитат записките, водени лично по време на часа или получени от състуденти, и материалите, предоставени от преподавателя, за да се подготвят.

2. От особено значение за придобиването на основна учебна информация е индивидуалното участие в упражненията, поради което проверката на присъствието е стимулиращ и мотивиращ фактор за редовното посещение на занятията.

3. Изпитните графици са определящи за самоорганизацията на учебното време от студентите и за предварителното планиране на подготовката за изпитите.

4. По-голямата част от отговорилите са удовлетворени от получените оценки, които съпоставят със собствените си знания, с проведената подготовка за изпитите и с постиженията на другите. Това говори за изградено самосъзнание и формирани критерии за самооценка.

24. Вълва, Т., Б. Петкова. Възможности и рискове пред чуждоезиковото взаимодействие за медицински цели в условията на COVID-19. *Управление и образование*. 17 (3), 2021, 46-51, ISSN 13126121.

**ВЪЗМОЖНОСТИ И РИСКОВЕ ПРЕД ЧУЖДоезиковото ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЗА
МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19**

Теодора Вълва, Бойка Петкова

**OPPORTUNITIES AND RISKS IN THE FOREIGN LANGUAGE INTERACTION
TEACHER – MEDICAL STUDENT IN THE CONDITIONS OF COVID-19**

Teodora Valova, Boyka Petkova

ABSTRACT: *This article explores the essential characteristics of the foreign language pedagogical interaction between the teacher and the foreign students with a medical profile in the conditions of the COVID-19 pandemic. Through a theoretical justification of the researched problem and analysis of the results of the current observation, a number of opportunities and weaknesses of the online learning are outlined. Special attention is paid to the risks posed by the indirect communication in the conditions of e-teaching and learning: lack of personal contact between the individual subjects of the educational process, decreased motivation for participation in it by students, deficits in the emotional and behavioral sphere of their personality, deformation in the trainer-learner relationship. Specific methodological ideas are proposed, through which are created conditions for more effective formation of professional language and communicative competencies in the future medical professionals. As a result of the analysis of the empirical data from the observation are drawn conclusions and recommendations for overcoming the negative consequences of the online learning and for improving the quality of pedagogical communication in a complete academic electronic course in a second (foreign) language.*

Key words: interaction, university lecturer, medical students, e-learning, second language acquisition

Настоящата статия изследва същностните характеристики на чуждоезиковото педагогическо взаимодействие между преподавателя и чуждестранните студенти с медицински профил в условията на пандемията от COVID-19. Чрез теоретична обосновка на изследвания проблем и анализ на резултатите от настоящото проучване се очертават редица възможности и предизвикателства пред онлайн обучението. Специално внимание е отделено на рисковете, които носи индиректната комуникация в условията на електронно обучение и обучение: липса на личен контакт между отделните субекти в образователния процес, намалена мотивация за участие в него от страна на студентите, дефицити в емоционалната и поведенческата сфера на личността им, деформация на връзката обучаващ-обучаван. Предложени са конкретни методически идеи, чрез които се създават условия за по-ефективно формиране на професионални езикови и комуникативни компетентности у бъдещите медицински специалисти. В резултат на анализа на емпиричните данни, получени в проучването, се правят изводи и препоръки за преодоляване на негативните последици от онлайн обучението и се дават препоръки за подобряване на качеството на педагогическата комуникация в рамките на дистанционен курс по чужд език.

25. Въллова, Т., Б. Петкова. (2021). Педагогически модели за изграждане на хуманни взаимоотношения и тяхното онлайн приложение в чуждоезиковото обучение за медицински цели. В: *Сборник доклади от Деветнадесета национална научна сесия за студенти и преподаватели*, 28-29.10.2021, Плевен: Медицински университет – Плевен: Издателски център на МУ-Плевен. ISBN 978-954-756-266-0

ДЕВЕТНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ 28-29.10.2021 г.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ МОДЕЛИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ХУМАННИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ И ТЯХНОТО ОНЛАЙН ПРИЛОЖЕНИЕ В ЧУЖДООЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ

Т. Въллова¹, Б. Петкова²

¹Медицински Университет – Плевен, Департамент за езиково и специализирано обучение,

²Медицински Университет – София, ДЕОС

PEDAGOGICAL MODELS FOR BUILDING HUMAN RELATIONSHIPS AND THEIR ONLINE APPLICATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING FOR MEDICAL PURPOSES

T. Valova¹, B. Petkova²

¹Medical University – Pleven, Department of Language and Specialized Training,

²Medical University – Sofia, DEOS

ABSTRACT: *The paper presents a theoretical-applied analysis of some classical theoretical models for humanization of education. Their projections in foreign language training for medical purposes during a pandemic are brought out. Some deficits of e-mediated learning are characterized, which set specific conditions and place additional barriers to the academic communication. Special attention is paid to the deepening deficit of personal contacts. Ideas humanizing the pedagogical practice, applicable in the teaching and learning of a specialized foreign language in the higher medical school in remote and mixed environment are proposed.*

Keywords: *human relationships, pandemic, medical students, e-learning, foreign language*

Целта на настоящата статия е да анализира влиятелни педагогически концепции за възпитаване на хуманни взаимоотношения в учебния процес и да очертае възможностите за тяхното творческо приложение в чуждоезиковото обучение на чуждестранни студенти с медицински профил в условията на електронно и дистанционно преподаване. В рамките на проучването се решават следните задачи: извеждат се основните понятия в тематичната област на хуманистичното образование, очертават се възможностите на представените педагогически модели да изграждат етични взаимоотношения в диадата бъдещ лекар-пациент. За постигане на целта и решаване на задачите на проучването са използвани методи на теоретично изследване: анализ и синтез. В резултат на целенасочения обзор на научната литература по проблема е представен практически приложим модел, реализиран в условията на електронно и дистанционно обучение, който води до изграждане на умения за хуманна комуникация с пациента в медицинската практика в българоезична среда.

26. Въллова, Т., Б. Петкова. (2020). Електронното обучение като учебно решение в COVID-19 пандемията: върху примери от усвояване на втори (чужд) език за медицински цели. *Здравна политика и мениджмънт*, 2020, том 20, № 2, с. 27-32, ISSN 1313-4981.

СОБСТВЕНИ ПРОУЧВАНИЯ И АНАЛИЗИ

ЕЛЕКТРОННОТО ОБУЧЕНИЕ КАТО УЧЕБНО РЕШЕНИЕ В COVID-19 ПАНДЕМИЯТА: ВЪРХУ ПРИМЕРИ ОТ УСВОЯВАНЕ НА ВТОРИ (ЧУЖД) ЕЗИК ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ

Теодора Въллова, Бойка Петкова

E-LEARNING AS A TRAINING SOLUTION DUE THE COVID-19 PANDEMIC: BASED ON THE CASE STUDIES OF SECOND-LANGUAGE ACQUISITION FOR MEDICAL PURPOSES

Teodora Valova, Boyka Petkova

Резюме: Статията представя опита на университетски преподаватели по втори (чужд) език за медицински цели в използването на информационно-комуникационните технологии в условията на глобална криза. Дефинирани и анализирани са основните фактори, които влияят върху наблюдавания процес. Специално внимание е отделено на организацията и на усъвършенстването на учебното съдържание като две от основните направления, чрез които дистанционното обучение във висшите училища максимално се доближава до електронното обучение. Направена е характеристика на дизайна на съществуващите виртуални платформи за дистанционно обучение, които се поддържат в два от водещите медицински университети в България – Медицински Университет–Плевен и Медицински Университет–София. Представени са позитивните страни и предизвикателствата пред дистанционното обучение. Те са анализирани в контекста на дидактическия инструментариум на авторите и във връзка с прилагането на ефективни подходи, които да достигнат до студенти с различни стилове на учене.

Ключови думи: електронно обучение, дистанционно обучение, усвояване на втори език за медицински цели

Summary: Paper presents the experience of second (foreign) language university lecturers for medical purposes in the use of the informational and communicational technologies in the conditions of a global crisis. The main factors which influence the observed process are defined and analyzed. A special attention is given to the organization and the improvement of the educational content as two of the main directions by which the remote learning in higher schools is as close as possible to the E-learning. The characteristic of the design of the existing virtual platforms for distance learning holding in the two of the leading medical universities in Bulgaria – Medical University – Pleven and Medical University – Sofia is made. The positive aspects and the challenges in front of the distance learning are presented. They are analyzed in the context of the didactic toolkit of the authors and in connection with the implementation of effective approaches which may reach students with different learning styles.

Key words: E-learning, remote learning, second language acquisition for medical purposes.

27. **Вълова, Т. Б. Петкова. (2020).** Виртуалните университетски платформи в условията на COVID 19, социално дистанциране и онлайн преподаване. В: *Сборник с доклади от Годишна международна научна конференция на ВВВУ „Георги Бенковски“* Долна Митрополия: ВВВУ „Георги Бенковски“, стр. 218-225. ISSN 2738 716X.

ГОДИШНА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА
ВИСШЕ ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“
16 ОКТОМВРИ 2020 г.
ГР. ДОЛНА МИТРОПОЛИЯ

**ВИРТУАЛНИТЕ УНИВЕРСИТЕТСКИ ПЛАТФОРМИ В УСЛОВИЯТА НА
COVID-19, СОЦИАЛНО ДИСТАНЦИРАНЕ И ОНЛАЙН ПРЕПОДАВАНЕ**

Теодора Вълова*, Бойка Петкова**

*Департамент за езиково и специализирано обучение, Медицински университет –
Плевен, България,

**Медицински Университет – София, ДЕОС, България

**VIRTUAL UNIVERSITIES PLATFORMS IN THE CONDITIONS OF COVID-19,
SOCIAL DISTANCE AND ONLINE TEACHING**

***Teodora Valova, **Boyka Petkova**

*Department of Language and Specialized Training, Medical University - Pleven, Pleven,
Bulgaria

**Medical University – Sofia, DEOS, Sofia, Bulgaria

Abstract: The pandemic of COVID-19 changed completely the life of the whole world. It changed also the way of studying at the universities. That is why the e-learning appeared immediately. The challenges in front of the lecturers and the students also appeared. But both the lecturers and the students feel the power to overcome them. This is something new for both sides, but this creates a big interest for fighting with the difficulties of this enormous challenge. There are also some positive and some negative sides of the e-learning. But this makes the life of lecturers and the students more interesting during the isolation and the fight with the COVID-19.

Key words: pandemic, difficulties, positive and negative side effects, e-learning

В статията са разгледани примери за конкретното приложение на два действени подхода в обучението по български език и по английски език като втори (чужди) за специфични професионални цели в Медицински университет – Плевен и в Медицински университет – София. Във фокуса на изследователския интерес са Наративният формат (Narrative Format) и Ученето чрез сътрудничество (Cooperative language Learning). Творческата интерпретация и добавянето на разглежданите подходи към педагогическия инструментариум на преподавателите по специализиран език допринася за осъществяването на целите на медицинското образование на чуждестранни студенти – формиране и развитие на комуникативна компетентност за професионално общуване с местни пациенти.

28. Въллова, Т., Б. Петкова. (2019). Обратната връзка – ефективна форма на взаимодействие в чуждоезиковото обучение за медицински цели. В: *Сборник доклади от Седемнадесета национална научна сесия за студенти и преподаватели*, 24-25 октомври 2019, гр. Плевен. Плевен: Мед. унив., 2019, с. 227-238. ISBN 978-954-756-232-5.

СЕДЕМНАДЕСЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА СТУДЕНТИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ 24 – 25.10.2019 г.

ОБРАТНАТА ВРЪЗКА – ЕФЕКТИВНА ФОРМА НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ЧУЖДОЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ ЗА МЕДИЦИНСКИ ЦЕЛИ

Т. Въллова¹, Б. Петкова²

¹Медицински Университет – Плевен, Департамент за езиково и специализирано обучение,

²Медицински Университет – София, ДЕОС

THE FEEDBACK – AN EFFECTIVE FORM OF INTERACTION IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR MEDICAL PURPOSES

T. Valova¹, B. Petkova².

¹Medical University – Pleven, Department of Language and Specialized Training. ²Medical University – Sofia, DEOS

Summary: In the present article is regarded the question of the feedback as a mandatory stage in the control and assessment of mastering a second (foreign) language for medical purposes. Different interpretations of the problems in the specialized literature are analyzed. The goal is to present the effectiveness of the used approach, which is a part of the didactic toolbox of the authors. The following research methods are used to achieve the goal, solve the research problems and analyze the data obtained: comparative and analytical. As a result of the analysis, generalizations and conclusions are made about the didactic potential of the feedback, which integration into specialized foreign language training guarantees the achievement of the set linguistic goals.

Keywords: foreign language training, medical goals, interaction, feedback

Целта на настоящата статия е да анализира същността, функциите и характеристиките на обратната връзка в обучението по чужд език. Проучени са авторитетни теоретични източници и разработки на утвърдени автори. Изследователският подход се изразява в изследване (анализ, сравнение и синтез) на съвременни концепции, които се отнасят до контрола и оценката в процеса на учене и усвояване на чужд език. В резултат на анализа и констатираните факти е формулиран изводът, че обратната връзка е двустранен и симетричен похват, който съпътства всички етапи на обучението. Той присъства във всички етапи и дейности в учебната единица и чрез него се диагностицира езиковото ниво на студентите. Проверката и оценката на усвоения учебен материал се осъществява чрез системен контрол над процеса на обучение посредством разработена система от техники за придобиване на информация, преработка и педагогически анализ. Чрез конструктивната обратна връзка студентите могат да разберат повече за достигнатото езиково ниво, както и върху кои знания и умения трябва да съсредоточат своята подготовка. Ефективната обратна връзка не само стимулира мотивацията на обучаваните, но също така подобрява процеса на усвояване на нови знания и умения.

Дата: 09.05.2025 г.

Изготвил:

(доц. Теодора Въллова, д.п.н.)